

ncepînd cu acest număr publicăm reportajul

Biblioteca Centrală
Hunedoara-Deva

GRATIAT SUB ȘTREANG

Proletari din toate țările, uniți-vă!

O nouă speranță a Bolșoi-ului.
Tînăra balerină Natalia Bessmertnova

Veac nou

ORGAN AL CONSILIULUI GENERAL A. R. L. U. S.

ÎN ACEST NUMĂR:

Dostoievski în intimitate

In căutarea insulelor fantome

Murungii din munții Chittagong

Citiți paginile:

MEMENTO

ACTUALITATEA

ESCULAP

ARTA

VARIA

ANUL XXI

3

(1035)

15 ianuarie 1965

12 pagini, 1 leu

Sezonul de vînătoare e în toi în tundra siberiană

Foto: I. Murovin

cifre și specialiști

Presă sovietică a publicat zilele trecute câteva date statistice ce merită a fi relevate. Am putut afla astfel că U.R.S.S. a construit și echipat douăzeci de instituții de învățământ în India, Birmania, Etiopia, Cambodgia, Guinea, Indonezia, Mali, Tunisia, Afganistan, Algeria, Kenia etc. Cele mai importante dintre ele sunt: Institutul politehnic din Conakry, în Guinea, (1500 de studenți). Școala tehnică superioară din Phnom-Penh, în Cambodgia și Institutul tehnologic din Rangoon, în Birmania (pentru 1500 de studenți și 20 de aspiranți). De asemenea, mai bine de 300 de profesori sovietici predau în institute de învățământ din Ghana, R.A.U., Algeria, Guinea, India și alte țări.

Pe de altă parte, în U.R.S.S. învață 21 000 de studenți străini, veniți din 119 țări. Peste 2 000 din ei fac lucrări sau urmează un stagiu științific spre a se pregăti pentru cariera de cercetători sau de profesori. Jumătate din numărul total al studenților străini care învață în U.R.S.S. s-au îndreptat către cariere tehnice, ceilalți au optat pentru medicină, învățământ, agronomie etc.

În ultimii zece ani universitățile sovietice au format mai bine de 25 000 de tineri specialiști străini. Peste 1 500 dintre ei au absolvit cursurile Universității din Moscova: 400 au susținut lucrări pe baza cărora le-a fost decernat titlul de candidați în științe.

În sfârșit, în U.R.S.S. funcționează singura universitate internațională — Universitatea prieteniei popoarelor „Patrice Lumumba” — în care anul acesta învață 2 642 de tineri din Asia, Africa și America Latină.

iarnă...

Buletinele meteorologice anunță că pe întinsurile sovietice iarna s-a instăpinit cu toate drepturile ei, dornică parcă să recâștige întârzierea avută. Într-adevăr, multă vreme ploaia a alternat cu căderi slabe de fulgi numaidecît topiți. Acum, însă, zăpada acoperă în straturi groase taigaua și stepele Siberiei, dar și centrul Rusiei.

La Moscova și în cea mai mare parte a U.R.S.S. iarna durează cinci luni. În acest răstimp ea schimbă înfățișarea și chiar ritmul de viață al locuitorilor de la oraș și de la sat. Plimbările pe inserat devin mult mai rare. Toată lumea se grăbește. Piri și bătrînii adoptă un pas mai ușor, mai elastic și au culori în obraji.

Și, totuși, iarna vine în fiecare an și cu plăcerile ei specifice: excursii pe schiuri, vânătoare — de lupi, vulpi și iepuri — pescuitul în copei. Încît în duminicile însorite e un adevărat exod din orașe. Pădurea rusă își primește oaspeții investimintată într-o haină albă, imaculată și solemnă. Chietele vooase mai mult subîniază decît rup tăcerea ei înaltă. Brazilii scînteiază din toate cristalele lîr de nea; cite, o veveșită jucăușă lasă să-i cadă un con de pin; urmele iepurilor se întretaie în ispititoare arabescuri. Undeva în adîncul pădurii o ursoaică așteaptă să nască fără să se sinchisească de gerul lui ianuarie.

Ultimul urs a fost împușcat în insulele britanice în secolul al XVI-lea și ultimul elan în secolul al XVIII-lea. În U.R.S.S., legi speciale ocrotesc în rezervații 500 000 de elani, dintre care 15 000 în preajma Moscovei. Încît în timpul iernii moscovitei pot cumpăra din magazine și conserve de elan, porc mistreț, cerb și urs. Dar mai e ceva. Luna ianuarie face să sporească faima celebrelor blănuri sovietice. Iar un pud de blană scumpă valorează cît greutatea ei în aur...

1000 000 m. p.
de
gheață!

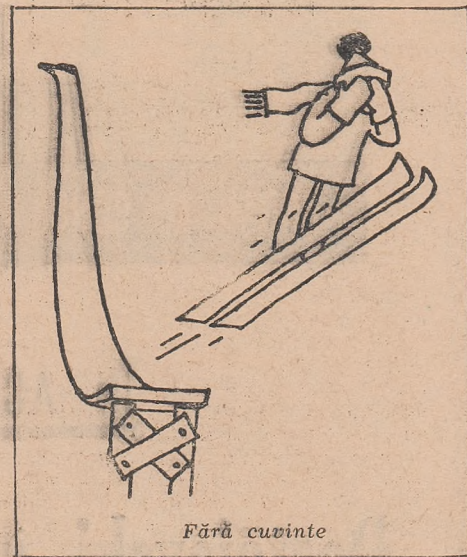
Așadar, la Moscova iarna e în toi și amatorii sporturilor pe care le-a adus o dată cu ea sînt în plină activitate. De pildă, patinatorii. E adevărat că moscovitii sînt mai ales mari amatori de schi, pe care-l practică cu predilecție duminicile pe colinele împădurite din preajma capitalei, dar patinajul are avantajul că se oferă amatorilor în fiecare zi a săptămînii. Așa că

nu e de mirare că, în fiecare seară, toate patinoarele sînt arhiaglomerate.

Din cauza aglomerației, în afara terenurilor cu destinație precisă de care dispune orașul, au fost transformate în patinoare nu numai stadioanele, ci și multe din aleile parcurilor. Și e într-adevăr plăcut să te avinți pe luciul albăstrui al gheții, sub lumina lampionelor feerie colorate, în acordurile unei muzici antrenante!

În clipa de față la Moscova funcționează 55 de mari patinoare. Printre ele se numără și uriașul teritoriu al Expoziției realizărilor economiei naționale a U.R.S.S., care adăpostește o adevărată școală de patinaj: patinoare pentru toate vîrstele, unde sînt cursuri nu numai pentru debutanți și cei cu o oarecare experiență ciștigată, ci și pentru virtuozii.

Dar în afara marilor patinoare mai există și 3 000 mai mici, presărate în diferite cartiere, îndeosebi în cele nou construite și care fac bucuria celor mici. O recentă statistică a organelor care se preocupă de sporturile de iarnă a stabilit că pe teritoriul întregului oraș au fost amenajați 1 000 000 de metri pătrați de gheață, destinați celor ce îndrăgesc patinajul.

una din două mii de mirese

Tradițiile moderne se instalează uimitor de repede în viața oamenilor, alături de cele cu o istorie în unele cazuri străvechi și care sînt socotite astfel, cu deplin temei, clasice. Fiindcă sînt tradiții bune, plăcute, pe care fantezia omenească le inventează anume pentru a îmbogăți cu tonuri festive rînduilele cotidiene.

De exemplu, la magazinul „Detski mir” (Lumea copiilor) din Moscova s-a născut tradiția ca de la Oficiul stării civile mireasa (în numerosul colectiv al magazinului predominant sexul frumos) să descindă direct în edificiul mirificului bazar al vîrștelor mici și să facă un „tur de onoare” în raionul unde lucrează. Tradiție? Nu e prea mult spus? — vă veți întreba poate. În definitiv de cite cazuri poate fi vorba? La această posibilă obiecție vă vom răspunde că magazinul numără în totul peste șapte mii de funcționari din care cam două mii sînt foste, prezente și viitoare mirese. Și procesul trebuie privit în desfășurarea lui dialectică.

Una din aceste două mii de mirese este Galea Golovanova, devenită Alexandrova, vînzătoare la raionul de articole tehnice. La brațul lui Oleg Alexandrov, la rîndu-i salariat al magazinului, ea a descins ca o gingașă floare albă în sectorul ei unde de cinci ani îndrumă gusturile cumpărătorilor mari și mici în tentantul labirint al jucăriilor tehnice. Cum era oră de vîrf, magazinul era arhiplin și o ploaic de felicitări — de la cunoscuți și necunoscuți — s-a abătut asupra miresei care, deși foarte emoționată, a manifestat multă prudență în primirea entuziasmelor sărutări de gratulare. Dar nu, Oleg părea liniștit și chiar încîntat de popularitatea soției sale printre cumpărătoare și cumpărători.

S-au scurs minute foarte plăcute. După care, însă, mirii n-au părăsit clădirea ci, urmați de rude și de prieteni, au urcat la etajul șase, în somptuoasa sală de festivități a magazinului, unde îi așteptau mesele întinse. Era gestul de atenție al colectivului pentru cei doi tineri colegi

muncitori și inimoși. În sala albă, Galea și Oleg și-au serbat nunta pînă în zori, după vechile și veselele tradiții nupțiale rusești.

satul singelui

La 60 de kilometri depărtare de Minsk, capitala R.S.S. Bieloruse, se află satul Kabrovka. O recentă anchetă efectuată acolo a scos la iveală faptul că mica așezare a fost folosită în timpul războiului de către hitleriști ca lagăr pentru copii.

Mii de băieți și fete între șapte și doisprezece ani erau internați la Kabrovka ca „donatori de sînge” forțați. De altfel, cînd medicii hitleriști vorbeau despre sat, îl numeau „farmacia armatei”. Singele extras din venele copiilor era folosit pentru transfuziile făcute răniților germani de pe frontul sovietic.

Martorii relatează că în repetate rînduri au existat în Kabrovka pînă la o mie de copii în același timp. Nu se cunoaște soarta ulterioară a micilor victime și ancheta continuă.

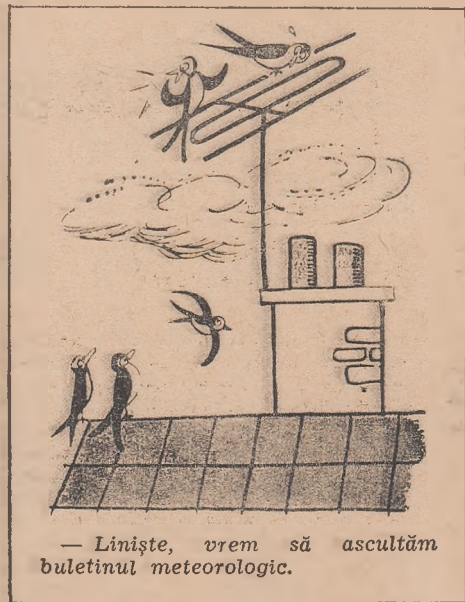
fiica denaturată

Familia Rubțovilor are multiple legături cu șahul: tatăl are titlul de maestru iar mama a fost campioană a lumii. Fiica, pe care o cheamă Lena, a primit îndrumările necesare de la părinții ei și a debutat pe arena „celor mari” la ultimul campionat feminin al Uniunii Sovietice. În vîrstă de numai 16 ani, ea a condus totuși de-a lungul primelor citeva runde. Pînă la urmă învingătoare a fost Nona Gaprindașvili, cunoscuta campioană mondială.

Dar nu despre asta e vorba. La un moment dat, despărțite doar prin tabla cu pătrate albe și negre, s-au întîlnit față în față mama și fiica. Lena s-a dovedit necruțătoare cu cea care-i dăduse nu numai viața, ci și primele cunoștințe șahistice: a făcut-o mat în 22 de mișcări.

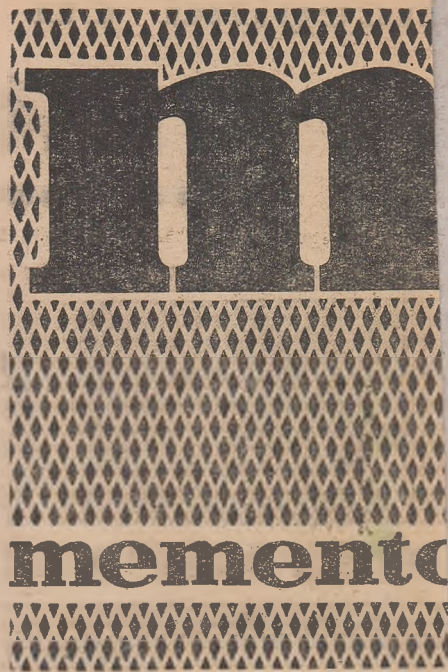
Lena s-a clasat a doua la egalitate de puncte cu fosta campioană, Maia Rannika și cu Larisa Volpert. Remarcabil e faptul că, la acest campionat, o figură frumoasă a făcut o concurență și mai tinără decît Lena Rubțova: avînd numai 15 ani, școlărița Nona Aleksandria din Tbilisi s-a clasat pe locul 5.

Dar nici ea nu a fost cea mai tinără persoană care a asistat la un turneu de șah feminin. Subliniem că a asistat, fără să participe, mai întîi pentru că persoana respectivă e de sex masculin și al doilea pentru că nu are decît patru luni. E vorba de Pavel, fiul Aliei Kușnir, viitoarea rivală a Nonei Gaprindașvili la titlul mondial.

pacienți fără grai

Intr-o zi însoțită dar geroasă, la kilometrul 60 de pe șoseaua Dmitrov de lângă Moscova, a stopat un camion. Șoferul a

coborît cu o căprioară în brațe. Grațios animal a tras cu neșat în piept aerul tîrziu de pădure, a adulmecat cu vădită curiozitate zăpada care în timpul absenței sale de o lună și jumătate, acoperise cu strat alb și pufoș pămîntul, a început alerge cu pași sprinteni și plutiiți, a rînd, s-a mistuit îndărătul copacilor.

Cum a ajuns, însă, gingașul animal brațele șoferului de camion? Înainte de o lună și jumătate căprioara fusese, ch. la kilometrul 60, victima unui accident mașină. Deși pe foaia de parcurs: sc. „orașul Dmitrov”, șoferul, om sensibil iubitor de animale, nu se îndurase să la victima în voia soartei, ci făcuse cale rînd, iar după plecarea ei registrul de internări al spitalului a consemnat laconic: „Căprioară dintr-o pădure de lângă Moscova. Spitalizare patruzeci și cinci de zile”.

De altfel, însemnările din registrul internării al spitalului veterinar din Moscova sînt în genere interesante. Cînd, du-le, ați multe amănunte despre activitatea desfășurată acolo. De pildă, foaia de înfîlțit numele elevei Natalia Frațeva. Cînd a pășit prima oară pragul spitalului, Natalia avea numai opt ani. Adușese cu ea un puiș bolnav. Curînd rețea a devenit un oaspete obișnuit al spitalului Niciodată nu venea singură. Ba aducea cu ea un cîine sau un pisic, ba un porumbel o găină sau chiar o broască țestoasă.

Printre pacienții spitalului a fost chiau și un ghepard, o „pupîlă” a celebrului dresor Valter Zapașni. Nu se poate spune că ghepardul a fost un pacient prea liniștit, dar operația a reușit totuși de minune.

Sala de așteptare a spitalului nu e nici odată goală. Intotdeauna se află în ea cite un patruped sau o zburătoare care să aibă nevoie de ajutor medical. Și, lucru ciudat chiar și cei mai înverșunați dușmani se poartă pașnic cînd se întîlnesc acolo.

N-am putea încheia înșiruirea pacienților fără grai ai spitalului veterinar din Moscova fără a pomeni însă și de stîncuța Varka, credincioasa prietenă a picturului Alexandr Ivanovici Morozov. Într-o zi plimbîndu-se în pădure, pictorul a găsit o păsărică aproape înghețată, cu aripa ruptă. A luat-o acasă, a îngrijit-o și după ce s-a făcut bine, i-a dat drumul să zboare. Dar Varka n-a vrut să-și părăsească binefăcătorul. Dimineața îi servește drept ceas deșteptător, iar seara, cînd se întoarce acasă, îl recunoaște din sute de oameni și i se așază pe umăr.

Abonați-vă

la

„VEAC NOU”

Prețul abonamentelor:

pe 12 luni 40 lei,

pe 6 luni 20 lei,

pe 3 luni 10 lei.

Abonamentele se fac la oficiile poștale, factorii poștali și difuzorii voluntari din întreprinderi și instituții.

CALĂTORIND PRIN U. R. S. S.

Un ziarist vest-german la Celeabinsk

In ultimele zile ale anului trecut in rafturile librărilor din Germania occidentală a apărut o carte care a atras atenția cititorilor alți prin prezentarea grafică cit și prin titlul ei puțin obișnuit: „Acolo unde Moscova pare departe în Occident”. Această carte, scrisă de cunoscutul ziarist vest-german Georg Polikeit, are meritul de a fi un reportaj sincer și obiectiv, născut în urma călătoriei întreprinse de autor în Ural, Siberia și Asia Centrală. Publicăm un fragment din volumul lui Polikeit.

Cititorul își amintește, desigur, că în martie 1962 guvernul Adenauer a dispus sistarea exportului de țevi cu diametrul

treprindere de acest gen din U.R.S.S. Personal, mă îndoiesc că există în Europa sau chiar în America o uzină mai mare. Producem anual 1,5 milioane de tone de țevi de diferite diametre, inclusiv vestitele țevi cu diametrul de 1020 mm.

Apoi, directorul a citat câteva date comparative: Anglia produce pe an 1,5 milioane de tone de țevi, R.F.G. — 1,6—1,7 milioane de tone.

Am intrat într-o secție spațioasă: 300x50 m.

— Acum opt luni, pe locul pe care ne aflăm acum nu era nimic, — a continuat directorul. — Cind am primit sarcina de a începe urgent producția de țevi pe care pînă atunci le importam de la dv., n-aveam încă nici unul din agregatele astea. Co-i drept, planul nostru de producție prevedea construirea acestei secții, dar abia în anii următori. Producția țevilor de 1020 mm necesita foi cu o lățime de 3,25 m, pe care noi nu le aveam. Ne-am gândit, atunci, să fabricăm țevile prin presarea a două foi înguste în formă de semicilindru pe care să le unim apoi prin sudare. Metoda de fabricare, tehnica și tot ce vedeți aici au fost elaborate în Uniunea Sovietică. Am livrat primele țevi cu diametrul mare înainte de termenul ce ni

de stepă. Prin explozii pașnice ei croiesc drum viitorului riu, iar în urma lor înaintează un puhoi de mașini și oameni ce aduc apa menită să dea viață pămîntului arid. Artificierii sapă astfel un canal de un kilometru în numai o zecime de secundă, deși pentru pregătirea exploziei e nevoie de multe săptămîni de muncă încordată. Căci un kilometru de traseu înseamnă: 40 de camere de minare dăltuite în stîncă și în fiecare din ele cîte 25—30 de tone de pulbere. Un tren întreg de explozibil. Dacă vi se pare cumva că e cam mult gîndiți-vă că, alături de excavatoarele electrice pășitoare și alte mijloace tehnice moderne, explozibilul a făcut ca numărul oamenilor care construiesc noul canal să fie de numai 3000 față de 200000 cîți au lucrat la Marele canal Fergana, de două ori mai scurt decît cel de acum.

Și încă două cifre elocvente. În clipa de față teritoriul U.R.S.S. este strădat de o rețea de canale magistrale ce însumează 80000 de kilometri și care au adus în regiunile însetate 90 miliarde de metri cubi de apă.

— O zi vreun inovator ?

MAȘINI

Doi giganți

Anul 1965 aduce multe noutăți pe șantiere. Proiectanții uzinei de automobile bieloruse au pus, de pildă, recent la punct planurile unui nou autocamion cu benă basculantă de 65 de tone, pe care l-au numit diesel-troleicamion și care este supus acum la probele de încercare. Autocamionul, un adevărat gigant, pe lângă care un „Moskvici” obișnuit pare un pitic, nu se deosebește prea mult la exterior de frații lui mai mici fabricați în ultimii cinci ani de uzină. În schimb interiorul i s-au adus o serie de inovații. Mașina are două „inimi”, cu alte cuvinte pe lângă motorul obișnuit mai are motoare electrice montate în roți, așa încît se poate deplasa atît autonom cît și prin bransare la fire electrice aeriene. Totodată, prin construcția lui, autocamionul poate să urce pante de două ori mai abrupte decît cele escaladate de mașinile obișnuite. Constructorii lui l-au destinat mai ales pentru carierele de extragere a minereurilor la zi și pentru șantierele marilor complexe hidro-electrice unde, datorită calităților lui, este așteptat cu nerăbdare.

Un alt gigant care a stîrnit interesul constructorilor sovietici este noua macara de șantier „KB-160-2”. Destinată construcției pe scară industrială a clădirilor cu 16 nivele, macaraua are unele particularități tehnice importante. Deoarece trebuie să ridice la o înălțime de 40 de metri elemente grele din beton armat și, în același timp, să fie foarte mobilă silueta ei e oarecum neobișnuită. Turela, executată din tuburi sudate, este înzestrată cu un dispozitiv special care permite înălțarea macaralei în numai 10—20 minute, după necesități, iar mecanismele de încărcare, descărcare și rotație etc. sînt montate la bază. Gigantul, proiectat și realizat în Institutul sovietic de cercetări în domeniul podurilor și șoscelor este primul dintr-o serie de mașini speciale care vor începe să fie folosite în acest an. Printre aceste mașini se va afla și o macara uriașă, capabilă să ridice greutatea pînă la înălțimea de 110 metri.

Al. B.

PRODUSE DE LARG CONSUM

Frigidere, televizoare...

În ultima săptămîină a anului 1964, industria sovietică de bunuri de larg consum a produs 22000 de frigidere, 54000 mașini de spălat rufe, 56000 de televizoare, 90000 aparate de radio și pickup-uri, 13000 de motocicletele.

Frigiderul „Kavkaz”, produs 1964 al fabricii „Proletarski molot” din Rostov, a cîștigat în scurt timp aprecierea gospodinelor. În 1965 aceeași întreprindere va produce o nouă marcă de frigidere: „K.S.-120”. Volumul util al noului produs va fi de 120 litri, deci cu 50 de litri mai mare decît „Kavkaz”.

Noi fibre sintetice

Acetilclorina și vinitronul sînt ultimele descoperiri ale Institutului de cercetări științifice în domeniul fibrelor sintetice din U.R.S.S. Noile fibre au câteva însușiri prețioase: nu ard, nu putrezesc, fixează bine culorile, nu pot fi atacate de microorganisme, acizi, umezeală. Ţesăturile realizate din acetilclorina vor fi folosite la confecționarea de îmbrăcăminte, draperii, lenjerie pentru spitale. Din vinitron, combinat cu lînă, s-a obținut o țesătură foarte rezistentă care nu se decolorează sub acțiunea razelor solare. Din această țesătură se vor confecționa paltoane.

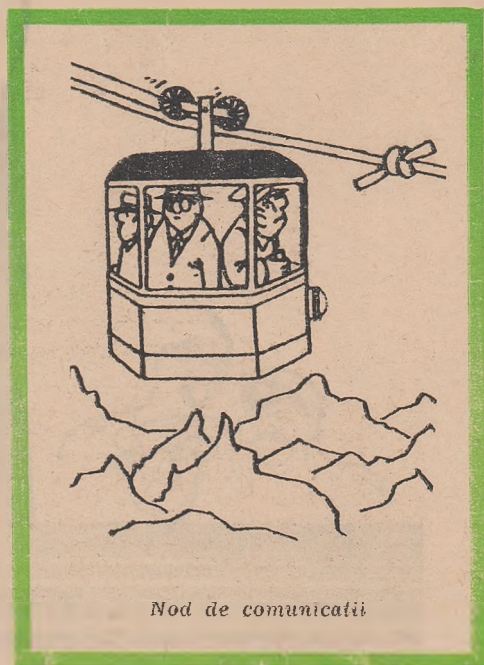
TRANSPORTURI

Pe sub munții Caucaz

Locuitorii Gruziei și Azerbaidjanului vor putea călători curînd de la Tbilisi la Baku folosind un nou mijloc de transport: metropolitanele. Proiectul se afla de mulți ani în studiu, dar la început părea irealizabil din cauza condițiilor specifice ale reliefului.

Intr-adevăr, constructorii au întâmpinat multe greutăți, atît la Baku, unde sînt mari întinderi de ape freatice, terenuri mișcătoare și soluri cu rezistență redusă, cît și la Tbilisi, unde dificultățile sînt însă de altă natură. În locul rocilor prea moi, constructorii au avut aici de furcă cu roci foarte dure, căci tunelurile sînt săpate în direcția localităților de munte. Obstacolul reprezentat de fluviul Kura a trebuit să fie trecut pe sub pămînt.

Lucrările se află într-un stadiu înaintat. În stațiile Baku și Tbilisi se fac ultimele amenajări.

Nod de comunicații

Produsele Celeabinskului pot fi întîlnite pe multe șantiere din U.R.S.S.

mare. Uzinele de laminat țevi din R.F.G. au fost nevoite să înceteze livrarea acestor produse către Uniunea Sovietică. Cancelarul Adenauer spera să provoace, în felul acesta, unele perturbări în industria sovietică.

Am fost sfătuit să vizitez Uzina de laminat țevi din Celeabinsk.

— Producem acum țevi cu diametrul mare pe care înainte vreme le primeam de la dv., — mi-a explicat un ziarist sovietic.

În comparație cu localitățile siberiene pe care le vizitasem mai înainte, în timpul călătoriei prin U.R.S.S., Celeabinsk e un oraș destul de vechi. Odinioară pe aceste meleaguri se afla un sat căzăcesc. Orașul s-a dezvoltat în anii primului cincinal. Atunci a început și construcția nucleului industrial, a uzinelor metalurgice și constructoare de mașini. Astăzi Celeabinskul nu e, însă, numai un centru industrial. În oraș învață 27000 de studenți, dintre care 18000 urmează cursurile institutelor tehnice.

Am fost întâmpinați de directorul uzinei, Osadci, cu întreg statul său major.

— Întreprinderea noastră e foarte tânără, — ne-a spus directorul. — Construcția ei a început în 1942. În primele săptămîni ale războiului, înainte ca trupele germane să invadeze Ucraina, cele mai importante obiective industriale au fost evacuate în regiunile răsăritene ale țării. Printre ele se afla și Uzina de laminat țevi din Mariupol. Astăzi Uzina de laminat țevi din Celeabinsk, e cea mai mare in-

se fixase. Pentru asta au fost mobilizate toate forțele uzinei. Colectivul a muncit cu o abnegație fără seamăn. Unele brigăzi nu părăseau uzina zile și nopți întregi așa încît trebuia pur și simplu să-i trimitem pe muncitorii acasă cu forța. Nimeni nu voia să se dea bătut.

Iată-ne în fața conveierului care transportă uriașele foi spre presă. La fiecare trei-patru minute presa produce un semicilindru. Agregatul automatizat e deservit de un singur muncitor. Un alt muncitor dirijează, de la un pupitru de comandă, montarea celor doi semicilindri. Dispozitive electronice controlează calitatea sudurii ce îmbină semicilindrul într-o singură țevă. O ultimă operație constă în asigurarea formei perfect rotunde a țevilor și în verificarea trăinicieii lor. În toată secția lucrează numai 40—50 de muncitori și un mare număr de instalații automate.

Georg Polikeit

HIDROCONSTRUCȚII

Un tren de explozibil

Dozăcecișidouă de stații de pompare vor ajuta apele Irtișului să biruie o diferență de nivel de 470 de metri — un metru de fiecare kilometru de traseu — pentru a străbate de jos în sus, de la șes spre deal, prin stepa aridă a Kazahstanului, distanța Irtiș-Karaganda. Riul artificial va porni de la tînărul oraș Ermak, pe Irtiș, va ajunge la albia pîriului de stepă, Șiderta, cu care se va contopi și cu care va parcurge o bună bucată de drum, după care se va îndrepta spre Temirtau, vecinul vestic al Karagandei. Cele unsprezece noduri hidraulice ce urmează să fie construite pe cursul canalului vor juca rolul de ecluze prin care torentul va urca spre cumpăna apelor.

Lipsa de apă frînează încă dezvoltarea carierei de cărbune de la Ekibastuz, regiunea Karaganda, unică în felul ei — straturile de huiță cu o grosime de 500 de metri sînt dispuse chiar la suprafața pămîntului — precum și extinderea agriculturii în nordul Kazahstanului. Dar nu va trece mult timp și bogata regiune industrială nu va mai fi „însetată”. Canalul Irtiș-Karaganda va aduce cu sine milioane de tone suplimentare de cărbune, fontă, oțel, miliarde kW/h energie electrică.

Marea coloană a constructorilor canalului are în fruntea ei pe „bombardierii”

LEV ȘEININ :

GRATIAȚ SUB ȘTREAȘ

Un reportaj întemeiat pe un fapt autentic, care a determinat o complicată anchetă judiciară.

Pregătirile pentru alegerile de deputați în Sovietul Suprem erau în toiul lor. În orașe și sate fuseseră afișate panouri cu portretele candidaților. În întreprinderi se țineau adunări electorale.

Într-o bună zi, în biroul unui secretar al C.C. (întimplarea s-a petrecut într-o republică din Asia Mijlocie) intră șeful de cabinet și-l anunță :

— Tovarășul Kolotov din Moscova doarește să vă vorbească într-o problemă urgentă. A venit în oraș în interes de serviciu, a văzut portretul unui candidat și în legătură cu asta vrea să fie primit imediat.

— Despre ce candidat e vorba? — se interesă secretarul C.C.

— Nu știu. Kolotov vrea să vă spună numai dv. personal.

— Să poftescă.

Pește câteva minute, în biroul secretarului intră un bărbat în vîrstă, scund și uscativ. Se vedea că era foarte emoționat.

— Bună ziua, tovarășe Kolotov — îl întâmpină secretarul C.C., ieșindu-i înainte și strîngîndu-i prietenește mîna. Luați loc, vă rog. Ce vă aduce pe la mine?

— Iertați-mă, sînt cam agitat și s-ar putea să nu vorbesc prea limpede și cu atît mai mult concis — răspunse Kolotov. Dar e o chestiune foarte serioasă.

— Vă înțeleg; nu vă sfițiți și povestiți totul în amănunt — îl pofti secretarul C.C.

Kolotov oftă, tăcu câteva clipe, apoi începu să vorbească :

— Am venit în republica dv. întîmplător, în deplasare, după aproape patruzeci de ani de absență. Ieri seară am văzut pe străzi portretul unui candidat în alegerile pentru Sovietul Suprem. Pe omul ăsta eu trebuia să-lucid cîndva. Pe acest Loghinov... Înțelegeți, trebuia să-l împuşc...

— Să-l împuşcați? — nu-și putu ascunde nedumerirea secretarul C.C.

— Da, să-lucid ca pe un trădător — repetă Kolotov. Am primit misiunea asta din partea comitetului revoluționar ilegal din Zarecensk. Acum patruzeci de ani. Agenții albilor descoperiseră organizația noastră ilegală și într-o noapte au fost arestați șapte comunisti, printre care și Loghinov ăsta...

— Ei și?

— Vă spun numaidecît. După o lună tovarășii noștri au fost judecați de un tribunal militar și condamnați, toți șapte, la moarte prin spînzurătoare. Ne-am tot întregat cine-i trădase. Am făcut tot felul de supoziții: cîțiva dintre noi și-au exprimat bănuiala că unul din cei arestați ar fi provocatorul. Cînd toți au fost, însă, condamnați la moarte, bănuiala a căzut. Nu pentru mult timp însă.

— De ce? — întrebă secretarul C.C.

— Stați să vedeți — răspunse Kolotov și oftă iar. Execuția a fost publică, în piața orașului, unde fuseseră înălțate mai dinainte spînzurătorile. Comitetul nostru revoluționar a hotărît ca trei membri să fie de față la execuție. Trebuiau să stea cît mai aproape de spînzurători pentru ca osîndiții să-i vadă și să înțeleagă în felul acesta că lupta pentru care ei își dădeau viața continua. Era, ca să spun așa, o îmbărbătare de ultima clipă. Unul din cei trei eram eu...

Kolotov tăcu și secretarul C.C., observînd ce emoționat era, interveni :

— O clipă, tovarășe Kolotov. Să bem cîte un ceai. Se pare că discuția noastră va dura mai mult...

— Într-adevăr, încuviință Kolotov, încercînd să se stăpînească. Nu refuz.

Curînd fură aduse ceaiurile și Kolotov începu să soarbă grăbit, continuînd să vorbească :

— De aceea am fost la locul execuției încă în zori și am ocupat locuri potrivite. Pe la ora unu, cînd urma să fie executată sentința, piața era plină pînă la refuz. Se adunaseră tot felul de inși: unii îi compătimeau sincer pe osîndiții și în adîncul sufletului simpatizau cu comunistii; alții, moșieri și negustori — oameni cruzi și lacomi — ne urau de moarte. Deși erau printre ei și unii care veniseră numai pentru spectacol.

Ajuns aici, Kolotov tăcu o clipă, plecîndu-și privirea încețoșată de grele a-

mintiri. Apoi, trezindu-se parcă din visare, își continuă istorisirea :

— În cele din urmă osîndiții au fost aduși, în căruța închisorii, la locul execuției. Au fost coboriți pe rînd, toți șapte, cu lanțuri la mîini și la picioare și mînați din urmă de călăi către spînzurători. Peste piață se lăsase o liniște mormîntală. Zăngănitul lanțurilor părea că se aude în tot orașul și, vă rog să mă credeți, îmi stăruie în minte parcă și acum, după patruzeci de ani...

Și Kolotov scoase o țigară, trase cu neșaf cîteva fumuri în piept, apoi rosti :

— Iertați-mă, m-am lăsat copleșit de amintiri... La drept vorbind, asta n-are nici o legătură cu problema noastră...

— Dimpotrivă.

— Unul din cei șapte era Nikolai Loghinov, student la un institut tehnic din

seseză dreptate tovarășii care bănuiseră că unul dintre condamnați era provocatorul.

— Într-adevăr, e o problemă serioasă — încuviință secretarul C.C. Și ce a urmat după aceea?

— Comitetul revoluționar s-a întrunit chiar în aceeași seară. Eu și cu ceilalți doi tovarășii care fuseseră de față la execuție am povestit cele întîmplate. Am jurat ca la primul prilej să-lucidem pe trădător. Misiunea mi-a fost încredințată mie și se înțelege că l-aș fi împuşcat pe Loghinov dacă n-ar fi dispărut. Prin oamenii noștri de legătură din închisoare am aflat că în aceeași zi Loghinov fusese dus undeva afară din oraș. Încercările de a-l găsi n-au dat nici un rezultat. A seară, însă, am dat de urma lui Nikolai Loghinov. Asta-i!...

dat, îngrozitor. Pe scurt, răspund pentru fiecare cuvînt și afirm că Loghinov este un trădător, un om de nimic și că locul lui e în închisoare, nu în Sovietul Suprem al republicii!...

Secretarul C.C. se ridică, își aprinse țigară și, după un vechi obicei, începu să se plimbe cu mîinile la spate de la ușa capăt la altul al biroului. Apoi, întorcîndu-se brusc, rosti tăios :

— Ei, dacă ești ferm convins de asta : făcut bine că ai venit la C.C. Dar te previn că va trebui să repeți totul, cuvînt cu cuvînt, în prezența mea și față de Nikolai Loghinov.

— Păi, asta voiam să cer și eu — răspunse Kolotov.

★
A doua zi secretarul C.C. fu înștiințat că Nikolai Petrovici Loghinov, chemat urgent, sosise în capitala republicii.

— Bine, am să vorbesc numaidecît cu el — spuse secretarul C.C. către șeful de cabinet. Între timp telefonează, te rog la hotel tovarășului Kolotov.

Cînd Loghinov intră în biroul secretarului C.C., acesta răsfoia niște hîrtii dar se gîndea mai mult la convorbirea neplăcută pe care avusese s-o aibă. Nu-l cunoștea bine pe Loghinov, dar îl văzuse de cîteva ori și auzise vorbindu-se mult despre el Loghinov făcea o impresie bună iar la C.C. se știa ce iubit era de colectivul uzinei metalurgice la care lucra de mulți ani.

Acum, însă, alarmat de afirmațiile lui Kolotov, secretarul C.C. își spunea că nici cele mai minuțioase referințe nu reflectă din păcate, întotdeauna, adevărata față și biografie a omului. Nădăjduia totuși că în cazul de față era vorba de o neînțelegere și că Nikolai Loghinov va lămurii numaidecît lucrurile.

Loghinov se opri în prag și rosti calm :
— Bună ziua, Leonid Ivanovici, vin direct de la aeroport. M-ați chemat, nu?
— Bună ziua. Ia loc — răspunse scurt secretarul C.C.

Loghinov se așeză într-un fotoliu. Așa făcînd, se palidă, obosită și puțin cam tristă, făcîndu-se față unui om care trecuse prin grele încercări. Mulțumită, însă, ochilor luminoși și ageri, nu părea bătrîn.

— Tovarășe Loghinov — începu secretarul C.C. — te-am chemat în legătură cu o sesizare, în care ți se aduce o gravă învinuire.

— O sesizare? — întrebă Loghinov. Despre ce-i vorba?

Privindu-l țintă în ochi, secretarul C.C. rosti rar și răspicat :

— E vorba despre trecutul duminicilor. Loghinov, ești acuzat că în o mie nouă sute optsprezece...

— ...am fost grațiat de atamanul Dutov, după ce fusesem condamnat la moarte prin spînzurătoare de un tribunal militar — interveni Loghinov. Despre asta-i vorba?

— Da, despre asta.

— Pot să știu cine-i autorul reclamației? — întrebă Loghinov.

— Da, se poate. Autorul o să vie curînd aici. Pînă atunci te sfătuiesc să arăți cinstiți cauzele grațierii și îți recomand s-o faci cît mai repede — sublinie aspru și uscat secretarul C.C.

— Vă înțeleg — răspunse Loghinov și pete roșii îi acoperiră fața palidă. Vreau să vă spun că am așteptat multă vreme ca partidul să-mi pună întrebarea asta.

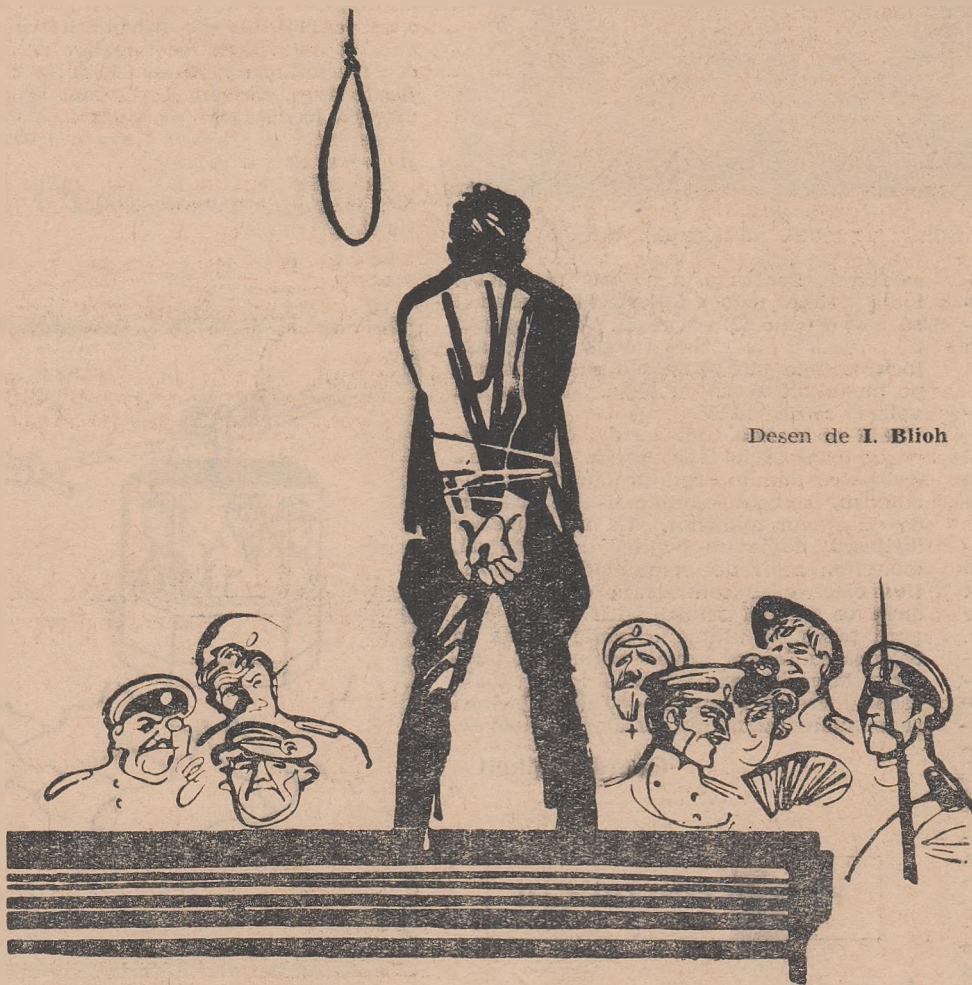
— Ai așteptat? Ar fi fost mai bine să nu fi așteptat și să fi înștiințat singur partidul.

— Aveți dreptate, desigur. Și eu aș fi procedat așa dacă... dacă aș fi avut ce să spun partidului — rosti surd Loghinov.

— Ascultă Loghinov, ce înseamnă asta? — izbucni minios secretarul C.C. Ba afirmă că ai așteptat mulți ani să ți se pună întrebarea asta, ba că n-ai ce spune. Nu mai sîntem tineri și știm foarte bine că există întrebări pe care nu le poți lăsa fără răspuns, că nu le poți ocoli cu nici un chip. Nici după patruzeci de ani...

— Da — încuviință Loghinov din ce în ce mai agitat. Dar lucrul cel mai rău este că, deși îmi dau seama de inevitabilitatea și justetea întrebării, totuși nu pot răspunde la ea...

(Va urma)

Desen de I. Blioh

Moscova. Eram chiar în fața lui. Despărțiți numai de un lanț de cazaci. Ne vedeam bine unul pe altul... La un moment dat Loghinov mi-a zîmbit chiar... Toți erau chinuți, sleiți de puteri, abia se mai țineau pe picioare. Dar aveau o atitudine dîră iar cînd li s-au zvrilit sacii pe cap au strigat : „Trăiască revoluția”, „Adio, tovarășii!” Și Loghinov a strigat. L-am auzit cu urechile mele. Miile de oameni începuseră să murmure... Deodată, însă, chiar în ultima clipă, după ce li se aruncaseră ștreangurile de gît, s-a auzit un sunet de trompetă și în toată piața a răsunat un glas tunător : „Opriți, opriți!” Aghiotantul atamanului Dutov s-a apropiat de locul execuției, a sărit de pe cal, s-a urcat pe eșafod și a început să citească o hotărîre de grațiere a unuia dintre cei șapte. Anume, a lui Nikolai Loghinov. Și tot atunci am auzit și cumplitul motiv pentru care era grațiat : „Ținînd seama că Loghinov s-a căit de activitatea lui criminală, dovînd asta prin purtarea lui, socotim că putem avea încredere în el”... Imediat, călăul îi smulse sacul de pe cap și privirile noastre se întîlniră. Loghinov, aproape vînat la față, mă privea jalnic și mișca buzele șoptind ceva dar eu nu auzeam nimic... Înțelegînd asta el dădu deznădăjduit din mîini. Nu m-am putut stăpîni și am scîlpat. Atunci Loghinov s-a zmuicit și a întors privirea.

În clipa aceea mi-am dat seama că avu-

Și Kolotov scoase din buzunar un afiș electoral cu portretul candidatului în alegerile de deputați pentru Sovietul Suprem al republicii, Nikolai Petrovici Loghinov, și cu biografia lui și-l întinse secretarului C.C. Printre alteie biografia spunea că „În 1917-1918 tov. Loghinov a făcut parte din organizația ilegală din orașul Zarecensk. Ulterior, după ce a fost arestat de agenții lui Dutov, tov. Loghinov a izbutit să evadeze și a intrat în detașamentul de partizani kazahi al lui Karataev, care s-a alăturat apoi diviziei lui Ceapaev”.

— Ce să vă spun, îl cunosc pe Loghinov — continuă secretarul C.C. E director de uzină, vechi membru de partid, militant activ pe tărîm obștesc, bun comunist. Sau în orice caz așa a fost considerat de noi toți. Ar putea fi o simplă potrivire de nume. Tovarășe Kolotov, vă rog să înțelegeți că acuzația pe care i-o aduceți e cît se poate de gravă așa încît gîndiți-vă bine înainte de a...

— Dece-mi spuneți asta? — izbucni minios Kolotov. Ce, eu nu-mi dau seama de seriozitatea cazului? Nu-i vorba de nici o coincidență. De altfel și biografia arată că Loghinov a făcut parte din organizația ilegală din Zarecensk. Dar nu suflă o vorbă despre faptul că a fost grațiat de atamanul Dutov...

— Într-adevăr, e ciudat — încuviință secretarul C.C.

— Ciudat? — strigă Kolotov. Nu ciu-

SCHIȚA

EXANDR SEVȚOV

Ătrîni marinari

— La pōsturi! Ridicați parîmele! se de glasul secundului, amplificat de rtavoce.

Comenzile lui se aud pe punte, la dană, trund în toate cabinele uriașei moto-ve. Marinarii urcă grăbiți pe punte, re a-și lua rāmas bun de la prieteni și la uscat.

Auzindu-i comanda, Kolka tresare. ūpa plecării e totdeauna emoționantă. Ina care rāmine deodată în urmă lasă stringere de inimă și nostalgie. O dată ea, rāmin în urmă macaratele por-are, cu gîturile lungi de cocor, țārmul și orașul de pe mal și cu dealurile ce-i vese orizontul.

Cine poate să spună de ce se întîmplă sa cu marinarii? Plutesc pe oceanele bastre și parcă totul e-n regulă. Dar, eodată, un fel de tristețe de gheață li e strecoară în suflet. De ce vor să simtă în nou sub picioare țāria pămîntului? i nu țāria oricărui pămînt, ci a pămîntului de baștină. Tristețea le îngheață inima. Dar cînd, pînă la urmă, apare āmintul mult visat, inima se lîmștește.

Marinarul coboară pe țārm, încearcă u picioarele lui țāria pămîntului și stîr-este pretutîndeni mîrare. Cu ceea ce n-a ūzut, cu ceea ce a vāzut și a uitat, cu ceea ce a vāzut și n-a uitat. Ce bine-i pe pămînt!

Apoi, trec patru-cinci zile, își rezolvă grabnic toate treburile și deodată simte că-i lipsește ceva și pace! Curînd sentimentul acesta se amplifică și marinarul începe să dorească acel ceva, cu toată ființa lui.

— Ce anume, prietene?

— Cum, ce? Se înțelege... marea!

Iată de ce Kolka e totdeauna la fel de emoționat cînd pleacă într-o nouă călătorie. Și, probabil, că nu numai el. Pe țārm, marinarul nu se simte la largul lui. Sufletul lui jînduiește după orizonturi largi, după vînt, după niște valuri ca lumea (se marea liniștită e plăcut să plutești dar plictisitor).

De aceea au de o mie de ori drep-tate bătrîni marinari cînd spun:

— Marea-i frumoasă de pe țārm și țārmul de pe mare.

(Fragment)

cartea

REVISTA REVISTELOR

„Iunosti“ 12/1964

Vasili Axionov, care s-a impus cu nu-vela „Colegii“ și altele, publică, în ultimul număr din 1964 al revistei „Iunosti“, patru noi povestiri.

Prima, intitulată „Sălbaticul“, are ca figură principală pe Pavel Petrovici Zbaikov. După o absență de 40 de ani el se întoarce în satul natal. Aici îl întîlnește pe fostul său protejat Adrian Timohin sau „Sălbaticul“, cum i se spunea în tinerețe. În tot acest timp, Adrian nu și-a părăsit satul dar, spre surprinderea lui Pavel Petrovici, „Sălbaticul“ se dovedește un radioamator de prima mînă, la curent cu tot ce se întîmplă în lume.

A doua povestire, „Abramașvili — un huligan local“, se desfășoară pe fundalul unei stațiuni de odihnă, la mare. „Huliganul“ Abramașvili, de numai 17 ani, se îndrăgostește de o pictoriță moscovită. Pentru dînsa, Abramașvili nu e decît un flirt exotic pe care-l dă uitării cînd îi sosește soțul. Abramașvili nu poate renunța, însă, atît de ușor la ea și iată-l „huligan“.

„Tovarășul șapcă frumoasă“ este o povestire umoristică. Personajul principal este șoferul Mitka, „un as al șoselelor din sud“, cum se recomandă chiar el. Se înțelege că în camionul pe care-l conduce nu se află întotdeauna numai mărfurile înscrise în foaia de control și doar însoțitorii legali. De aceea, pentru a-și proteja micile afaceri, se hotărăște să se încuscrească cu întregul post de miliție: fiica lui, Isabela, devine soția locotenentului Vanea Ermahov iar cu ajutorul rubedeniilor mai apropiate sau mai îndepărtate își aduce în familie și pe ceilalți ofițeri de miliție. Spre uimirea lui aceștia nu vor să-l trateze ca pe o rudă atunci cînd se află la volanul mașinii și încalcă regulile de circulație.

Ultima povestire, „Mica balenă și poleirea realității“, îl înfățișează pe eroul nuvelei foarte preocupat de un conflict avut cu șeful lui, conflict ce se aplanează pînă la urmă.

Întoarcerea

Sub acest titlu, „Pravda“ din 3 ianuarie 1965 a publicat în pagina de literatură și artă un fragment din „A bățut ceasul“ de Konstantin Fedin, partea a doua a romanului „Rugul“, apărut și în traducere românească.

Fragmentul intitulat „Întoarcerea“ ne înfățișează eroii romanului în primele zile după terminarea războiului. Anna Tihonovna și Tvetuhin îl așteaptă pe peronul unei gări pe Kiril Izvekov. O scurtă și emoționantă întîlnire, după care Kiril se grăbește să răspundă noilor obligații obștești, mult sporite după terminarea războiului.

A doua parte a romanului „Rugul“ va fi publicată în întregime de revista „Novii Mir“, începînd cu numărul pe ianuarie de anul acesta.

„Oktiabr“

La sfîrșitul anului trecut poetul Iliia Selvinski a publicat în revista „Oktiabr“ un nou ciclu de versuri cu titlul general „Studiile optimismului“. Reprezentant al celei mai vechi generații de poeți sovietici, Selvinski dovedește, prin acest ciclu, că își păstrează intactă capacitatea de emoționare și că țînuta intelectuală rămîne, în continuare, o calitate certă, cu fațete multiple a poeziei lui.

Două dintre poeziile ciclului, „Hai să visăm despre nemurire“ și „Oamenii sînt

veșnic tineri“ consemnează coloquiul optimist, cu sine însuși, al poetului care își numără cu ingenuitate anii mulți, fără să se simtă obosit.

Prima poezie, „Oamenii sînt veșnic tineri“, degajă optimismul poetului din conștiința că versurile sale îi asigură existența și după moarte. Glasul poetului răzbate prin cenușa timpului, înfrînge legile biologice și se răspîndește, ca un ecou, peste veacuri.

„Oamenii sînt veșnic tineri“ este o negare a părerii că tinerețea e o stare trecătoare. Trecătoare — afirmă poetul — este frumusețea fizică: pleoapele obosesc, buzele încetează să ardă ș.a.m.d. Dar sufletul, sufletul rămîne veșnic tînăr și spiritul o-mului este gata întotdeauna de start.

SCHIMBURI CULTURALE

John Updike în U.R.S.S.

Cunoscutul scriitor american John Updike a vizitat Uniunea Sovietică timp de o lună de zile. În afară de Moscova, el a poposit la Kiev, Erevan, Tbilisi și Leningrad. Pretutîndeni a fost întîmpinat cu simpatie și s-a întîlnit cu numeroși scriitori și tineri de aceeași generație.

Răspunzînd unui redactor al revistei „Literaturnaia Gazeta“ la întrebarea „Ce impresie v-au produs aceste întîlniri?“ Updike a declarat: „M-au impresionat ospitalitatea oamenilor sovietici, interesul lor sincer față de America și de cultura ei. Îmi voi aduce aminte cu plăcere de figurile pline de prospețime și de încredere ale tinerilor sovietici.“

Întîlnirile cu scriitorii au fost interesante și variate. Mi-a plăcut să constat interesul cititorilor sovietici pentru poezie“.

În concluzie a fost o călătorie minunată — a spus scriitorul american în încheiere — exprimîndu-și dorința ca schimbul de vizite dintre oamenii de cultură din cele două țări să continue.

Scriitori în străinătate

O delegație de scriitori sovietici, alcătuită din Vsevolod Kocetov și Marian Salganik, a vizitat Ceylonul în cadrul acordului cultural dintre cele două țări.

La invitația Uniunii Scriitorilor din R.D.G., o delegație de scriitori sovietici a participat la discuțiile despre literatura germană contemporană ce au avut loc la Berlin.

ISTORIE LITERARĂ

Dostoievski în intimitate

În dimineața zilei de 4 octombrie 1866 o tînără absolventă a școlii de stenografie bătu la ușa lui Dostoievski. Numele ei: Netocika Snitkina. Vîrsta: douăzeci de ani.

Netocika nu dormise de loc în noaptea aceea: numele scriitorului îi era bine cunoscut și nu o dată plînsese peste paginile „Amintirilor din Casa morților“. De aceea era emoționată, ba chiar speriată de întîlnirea cu el.

Dostoievski o întîmpină cu amabilitate, dar în tot cursul dimineții nu reuși să se concentreze; o întreba meru cum o cheamă, pentru a-i uita imediat numele și, pînă la sfîrșit, o rugă să revină în aceeași seară.

Cum de-a ajuns, însă, Netocika Snitkina la ușa lui Fiodor Dostoievski? Scriitorul se afla atunci într-o situație foarte grea. Lucra la romanul „Crimă și pedeapsă“ iar un contract cu editorul lui, Stellovski, îl obliga să predea, pînă la 1 noiembrie 1866, o lucrare de nu prea mare întindere. În caz contrar ar fi fost obligat să-i plătească editorului o mare sumă de bani drept daune iar în lipsa acestor bani să piardă drepturile de autor pentru tot ce scrisese pînă atunci. Pînă la data fatală rămăseră numai 24 de zile și atunci Dostoievski se gîndise să apeleze la o stenografă, pentru a-i ușura lucrul.

În seara zilei de 4 octombrie 1866 Netocika Snitkina începu deci să lucreze cu Dostoievski la romanul „Jucătorul“, scriitorul hotărînd să întrerupă lucrul la „Crimă și pedeapsă“.

Dostoievski schița în cursul nopții capitolul următor al romanului iar ziua îl dicta stenografei. La rîndul ei, Netocika Snitkina transcria acasă stenogramele și, astfel, la data fixată, Stellovski primi romanul făgăduit.

Dar cele 24 de zile de lucru în comun n-au rămas fără urmări. Dostoievski se împrietenii cu stenografa lui, se obișnuie cu ea și amîndoi începură să-și facă reciproc confidențe despre viața lor particulară.

La 8 noiembrie Netocika Snitkina se înfățișă din nou scriitorului, pentru a-l seconda la terminarea romanului „Crimă și pedeapsă“. Apariția Netocikăi îl bucură mult pe scriitor, care se arătă foarte emoționat. Își dăduse seama că o iubește pe fata aceea — mai tînără cu douăzeci de ani decît dînsul. Cum să i-o spună însă?

Dostoievski începu să-i dicteze conținutul romanului, în care era vorba despre un artist ce își dă seama de dragostea lui pentru eroina romanului.

— Eroina dumneavoastră e o fată bună? îl întrebă stenografa.

— Nu-i frumoasă, dar nu-i deloc proastă. Mi-e drag chipul ei, îi răspunse scriitorul.

Și apoi, în continuare, cu o voce puțin tremurată:

— Luați-i locul, pentru o clipă. Închipuiți-vă că eroul romanului sînt chiar eu, că eu vă mărturisesc dragostea mea și vă rog să-mi fiți soție... Ce mi-ați răspunde?

— V-aș răspunde că vă iubesc și vă voi iubi toată viața.

După cum se știe, Netocika Snitkina și-a respectat întocmai cuvîntul. I-a rămas credincioasă nu numai în timpul vieții, ci și după moartea lui. Dostoievski s-a stîns din viață cînd dînsa avea 35 de ani. Timp de 37 de ani, cită a trăit singură, Netocika Snitkina s-a ocupat de opera și manuscrisele scriitorului, de muzeul ce poartă numele lui și de realizarea unor proiecte cu caracter obșteșc, pe care Dostoievski le avusese în vedere, în timpul vieții.

După 46 de ani

Cititorii romanului „Pe Donul liniștit“ de Mihail Șolohov își mai aduc aminte, desigur, de execuția lui Fiodor Grigorevici Podtelkov și a tovarășilor lui făcuți prizonieri de gărzile albe! Momentul e plin de dramatism și figurile celor ce cad demni sub tirul dușmanului se încrustează adînc în memorie.

Dar ceea ce nu știu, probabil, cititorii romanului e că o asemenea execuție a avut loc cu adevărat, în cătunul Ponomarev din actuala regiune Rostov. În fața plutonului de execuție au fost aduși

Mihail Șolohov și Grigori Juravlev. August 1964

atunci optzeci de oameni. Trei dintre ei au refuzat să-și dea numele. De altfel, romanul consemnează acest fapt, notînd: „Un al treilea dorise și el să moară necunoscut, trecînd pragul în tăcere...“

Acest al treilea ins era mitraliorul Grigori Kondratevici Juravlev. El a căzut cel din urmă în groapa comună. Dar în cursul nopții și-a revenit, întrucît rana nu-i fusese mortală. Apoi, din pricina slăbiciunii, a leșinat și a căzut din nou peste cadavre. Cînd s-a deșteptat era ziuă. Prin ploaia rece s-a apropiat de el o cazacă din partea locului care l-a ajutat să iasă din groapă și l-a dus la ea acasă. Acolo l-a îngrijit și l-a adăpostit pînă i s-a vindecat rana, salvîndu-i astfel viața.

După patruzeci și șase de ani Grigori Kondratevici Juravlev s-a întors în țînutul Donului. Se înțelege că primele vizite le-a făcut scriitorului ce i-a immortalizat numele și salvatoarei sale. Aceasta din urmă, pe nume Fevronia Evmenteva Kandikova, trăiește și acum, în cătunul Ponomarev.

Cît despre eroul lui Șolohov, el iocuieste în orașul Komsomolsk pe Amur, cu amintirea zilelor aspre dar pline de patosul luptei revoluționare. Un ceas, pe care îl are din 1927, cu inscripția „Lui Juravlev G. K., participant la mișcarea de partizani (1917—1922)“ și semnătura vestitului comandant al Armatei Roșii E. A. Sciandenko confirmă faptele luptătorului.

În amintirea tovarășilor săi, a mărturisit Juravlev unui corpondent al revistei „Ogoniok“, an de an, oriunde s-ar afla, în ziua de 11 mai, la orele 11, el cinstește memoria celor uciși păstrînd un moment de reculegere.

DEMOGRAFIE

Oameni, oameni, oameni...

- Doi nou-născuți pe secundă.
- „Superioritatea” femeilor.
- Crește longevitatea.

Așadar, anul 1964 a trecut. Ziarele au scris despre fabrici și uzine noi, despre realizări științifice, despre orașe care încă n-au apucat să fie trecute pe hartă. Din obișnuitul bilanț ce se face la hotarul dintre un an vechi și unul nou n-a lipsit nici aportul demografilor. Să-i dăm, deci, cuvântul profesorului sovietic B. Uralnis, doctor în științe economice, pentru care, după spusele lui, demografia e una din cele mai pasionante științe:

În virtutea specialității lor, care presupune înregistrarea și interpretarea celor mai variate aspecte ale vieții umane, demografii sînt gata să răspundă la orice în-

femeile (ce-i drept, asemenea statistici se efectuează în numai 60 de țări de pe glob). În Bolivia durata vieții e egală. India a fost considerată, vreme îndelungată, țara în care viața îi favoriza pe bărbați; în ultimul timp, însă, situația s-a schimbat brusc în favoarea femeilor. E de subliniat faptul că o evidentă precumpănire a longevității feminine se observă în țările dezvoltate din punct de vedere economic. În acest sens pe primul loc se află femeile din Uniunea Sovietică, urmate de cele din Franța, S.U.A., Finlanda și Brazilia. Uniunea Sovietică se numără printre țările în care longevitatea a crescut simțitor. Încă în 1939, la 1000 de locuitori se numărau 68 de oameni care depășeau 60 de ani. În 1959 cifra a crescut la 94 de

trebare legată de om și de omenire. Mi s-a întimplat, însă, să fiu pus în incurcătură de un student. Pomenind, în timpul unei prelegeri, numele celui mai bătrîn cetățean al Uniunii Sovietice, am fost întrebat dacă îl cunosc și pe al celui mai tânăr. Nu, nu-l cunoșteam. Pentru ca să aflu numădeci că în urmă cu un sfert de oră se născuse fiul meu...

Lăsînd, însă, gluma de o parte să vorbim totuși despre tineri și bătrîni, bărbați și femei, într-un cuvînt despre oameni.

În epoca războaielor napoleoniene populația globului număra ceva mai bine de un miliard de oameni. În 1930 au fost înregistrați două miliarde de oameni iar într-o zi a anului 1960 s-a născut undeva un copil care a modificat cifra la trei miliarde. Ce păcat că acest impresionant jubileu al omenirii a trecut neobservat! După cum se vede, populația globului sporește vertiginos și nu e departe ziua cînd va atinge patru miliarde. Dar să ne întoarcem la anul care a trecut. În 1964 sporul populației a fost de 68 de milioane, numărul ei total fiind de 3 302 000 000. Ceea ce înseamnă că în fiecare zi s-au născut 200 000 de oameni. Cu puțină răbdare putem calcula, deci, că fiecare secundă aduce planetei noastre doi locuitori!

Acum 300 de ani englezul John Grownat a publicat o carte despre mortalitatea londonizilor. El a atras atenția că mor mai mulți bărbați decît femei dar și că la 106 băieți se nasc 100 de fete. Cartea lui Grownat a fost primul studiu asupra populației și a ridicat probleme la care demografia mai chibzuiesc și azi. E interesantă, de pildă, deosebirea numerică între bărbați și femei, deosebire care variază în funcție de vîrstă. „Rezerva” inițială de indivizi de sex masculin „se irstește” desul de repede: în preajma vârstei de 18 ani se ajunge la un echilibru numeric al celor două sexe (cîndva acesta a fost un

inși iar în 1965 se prevede să ajungă la 110.

Demografia trebuie să fie, neapărat, optimiști. În caz de război toate calculele lor se anulează. Atît timp cît pămîntenii vor trăi în bună înțelegere, numărul lor va spori considerabil. Pentru anul acesta, de pildă, se prevăd 127 de milioane de nașteri dar, spre regretul nostru, trebuie să adăugăm că circa 57 de milioane de semeni ai noștri vor muri. Cu toate că nu există o statistică mondială a cauzelor care provoacă decesele, consider că vreo 3 milioane vor sucomba în urma accidentelor, alte cîteva milioane în urma bolilor infecțioase și a cancerului iar un număr apreciabil de oameni își vor provoca reciproc moartea. Rămîne, deci, un spor al populației globului de 70 de milioane de oameni, din care, circa 35 de milioane se vor naște în China și în India.

BIOLOGIE

Fără fecundare?

O proprietate fundamentală a vieții și o condiție a perpetuării acesteia este capacitatea organismelor de a se înmulți. În cursul evoluției viețuitoarelor, reproducerea s-a realizat în diferite moduri, potrivit nivelului de organizare al acestora iar prin selecția naturală s-au păstrat modalitățile cele mai avantajoase pentru persistența și expansiunea speciei.

Viețuitoarele cu organizare inferioară mai păstrează și astăzi modul de reproducere asexuată; noile organisme iau naștere din celulele somatice (totalitatea celulelor cu excepția celor sexuale) ale organismului matern.

Reproducerea sexuată s-a dovedit mai avantajoasă pentru nivelele evolutive superioare. Înmulțirea sexuată se efectuează pe baza unor celule specializate pentru acest scop: celulele sexuale sau gameții. Acestea provin de la cei doi parteneri ai reproducerii sexuate: masculul și femela. Cele două celule sexuale spermatozoidul și ovulul vor da prin fecundare celula ou, punctul de plecare al noului organism filial.

Fiecare ființă vie conține în nucleul celulelor sale un anumit număr de cromozomi, constant pentru fiecare specie (în condiții „normale”) și caracteristic ei. Cromozomii au un rol covârșitor în transmiterea ereditară, de aceea cercetările moderne le acordă o mare importanță. Specii înrudite pot avea același număr de cromozomi, diferența constînd doar în conținutul ereditar al acestora. Din punct de vedere al numărului cromozomilor, celulele somatice conțin dublul numărului de cromozomi din celulele sexuale. Prin unirea unui spermatozoid cu un ovul celula-ou rezultată va avea din nou numărul de cromozomi constant din celulele somatice. Se spune că spermatozoidul și ovulul sînt

haploide (simple) iar celulele somatice diploide (duble) din punct de vedere al numărului de cromozomi. Omul are în faza diploidă 46 cromozomi, în timp ce maimuțele antropomorfe (de exemplu gorila, cimpanzeul) 48.

Iată însă că reproducerea sexuată prin unirea celor doi gameți parentali, zigogeneza, prezintă și abateri extrem de interesante. Una din întimplările rămase memorabile legate de descoperirea unei astfel de abateri este aceea a Inspectorului general al Sardiniei pentru creșterea fluturilor de mătase, Constance de Castello. Vizitîndu-și casetele în care păstra ouă nefecundate de „viermi” de mătase, el a constatat uluit că acestea dăduseră naștere larvelor fără a fi fost în prealabil fecundate. Astfel, pe la mijlocul veacului XVIII a fost descoperit un fenomen ce avea să deschidă un important capitol în biologia reproducerii sexuate, capitolul partenogenezei.

★

Semnificația cuvîntului grecesc este „nașterea din fecioară”; vom vedea însă că fenomenul este posibil pornind de la fiecare din gameții de sex opus. Definiția partenogenezei este: reproducerea unui organism dintr-un singur gamet, masculin sau feminin, fără intervenția gamețului de sex opus. Partenogeneza apare deci ca o variantă a zigogenezei, adică a înmulțirii sexuate prin fuziunea nucleilor celor doi gameți de sex opus. Dacă punctul de plecare este gametul masculin, partenogeneza se numește masculină (așa cum apare la unele alge izogame) și, invers, pornind de la ovul ea poartă numele de feminină și este destul de răspîndită la plante dar mai ales la animale, unde poate apărea aproape la toate clasele taxonomice.

Uneori, partenogeneza este unica modalitate de reproducere și se numește obligatorie; altădată ea este numai facultativă și atunci ovulul poate fi sau nu fecundat înainte de a genera noul organism. Partenogonul, adică organismul produs pe cale partenogenetică, poate să se dezvolte pînă în faza adultă dar în alte cazuri, anume în partenogeneza rudimentară, el se poate opri la un stadiu pre-adult. Cînd

„Obiectul” de studiu al acad. B. Astaurov

luăm în considerare și sexul descendenților, constatăm că partenogeneza feminină poate da naștere fie la ambele sexe fie numai la unul din ele. Iată un exemplu:

Biologul sovietic B. L. Astaurov, membru corespondent al Academiei de Științe a U.R.S.S., s-a oprit asupra vechiului obiect de studiu, „viermii” de mătase, și, în urma unor cercetări îndelungate, a constatat că toți urmașii seamănă atît cu mama cît și între ei. Nu s-a înregistrat nici un caz în care să nu moștenească sexul unicului lor părinte. Crescătorile de viermi de mătase se completează în fiecare an cu zeci de mii de specimene partenogenetice noi și toate sînt femele.

Generațiile zigogenetice și cele partenogenetice se pot înlînțui alternativ (cum se întîmplă de exemplu la rotifere); fenomenul a primit numele de heterogonic. În ambele alternative indivizii se dezvoltă pînă în stadiu adult. Și aici intervine, însă, o variantă, anume în cazul alternativei partenogenetice dezvoltarea organismului filial putîndu-se opri la stadii pre-adulte. Fenomenul poartă numele de pedogeneza.

O variantă interesantă a partenogenezei este cea geografică, realizată prin separarea spațială a formelor partenogenetice de rasele sau speciile zigogenetice. Primele pot apărea uneori în fază poliploidă, cum s-a constatat la unele artropode.

Cu toată bogăția de variante pe care o prezintă partenogeneza, rolul acesteia, în natură, este foarte limitat. La majoritatea viețuitoarelor în reproducerea sexuată predomină zigogeneza, adică nașterea organismului din celula-ou, provenită din doi gameți de sex opus, așa cum se petrece lucrurile și în cadrul speciilor omenești. Succesele dobîndite de B. L. Astaurov în studierea fenomenului partenogenetic au îngăduit altor specialiști sovietici să se întrebă: nu s-ar putea obține oare asemenea rezultate și la alte animale? Este o întrebare firească, impusă mai ales de cerințele practice. Căci se știe că femelele sînt mai avantajoase decît masculii atît în zootehnie, cît și în avicultură. Răspunsul lui Astaurov vine prompt: „Avem toate tehnicile să nădărdum că principiile generale a căror eficacitate a fost demonstrată pe „viermele” de mătase vor putea fi aplicate și la alte animale, firește cu modificările corespunzătoare”.

Dr. Cantemir Rîșcuția
Institutul medico-judiciar
„Dr. Mina Minovici”

Știința

ASTRONOMIE

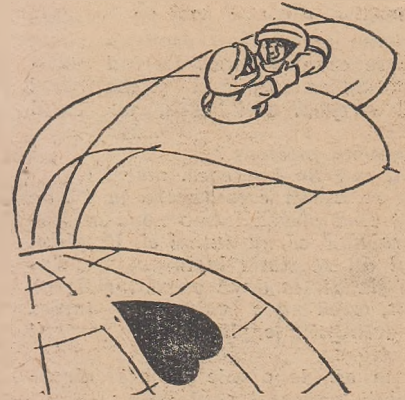
Venus ieșind din...

neguri

Deși cea mai apropiată vecină a Pămîntului, Venus rămăsese în mod surprinzător, cea mai puțin cunoscută. Această sărăcie de informații se explică prin existența unui strat dens de nori care înconjoară planeta și împiedică trecerea razelor reflectate de suprafața ei.

Dar iată că, în primele zile ale lui septembrie 1964, astronomii sovietici au constatat pe Venus un fenomen extraordinar. Fotografii făcute la Observatorul de astrofizică din Harkov au arătat, în centrul planetei, o pată mare întunecată care ocupă aproape o treime din disc. Este pentru prima dată că se vede o pată de asemenea dimensiuni și astronomii sovietici cred că este vorba de o spărtură întinsă, de cauză necunoscută, în stratul superior de nori al planetei.

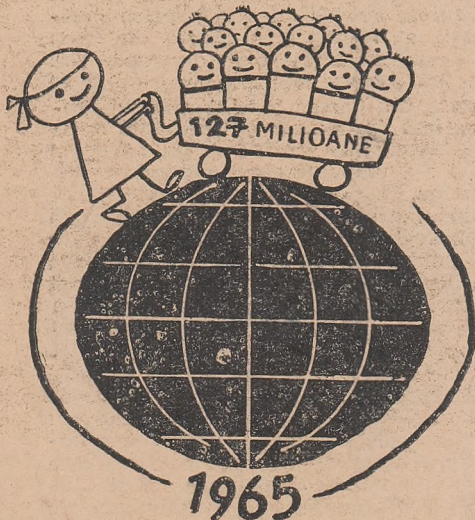
Tot din cauza lipsei punctelor de reper și a duratei scurte de observa-

ție astronomii nu puteau spune dacă Venus se învîrtește în jurul ei însăși. Acum cîțiva ani predomina teoria lipsei rotației, adică se considera că Venus s-ar învîrți în jurul ei în 224 zile, — durata rotației sale în jurul Soarelui — căruia, prin urmare, i-ar arăta mereu aceeași față. S-a cerut atunci radarul un răspuns sigur, dar primele rezultate au adus decepții: savantul sovietic Kotelnikov a ajuns să vorbească despre o rotație în 9 zile, pe cînd americanul Pettengill a optat pentru o rotație retrogradă care s-ar efectua în 400—500 de zile.

Se pare, însă, că punctele de vedere s-au apropiat. Ultima conjuncție cu Venus a dat prilejul astronomilor sovietici și americani să facă sondaje cu un material de o precizie neatînsă pînă acum. Rezultatele s-au dovedit corespunzătoare: rotația planetei Venus ar fi într-adevăr retrogradă, dar ea s-ar efectua în 250 de zile.

Ținînd seama de mișcarea lui Venus în jurul Soarelui se calculează că, în aceste condiții, ziua venusiană ar reprezenta aproximativ 84 de zile terestre, respectiv 42 de zile de lumină urmate de 42 zile de întuneric. Această zi venusiană ar fi deci, în mod paradoxal, mai lungă decît anotimpul.

argument în favoarea monogamiei), pentru ca ulterior balanța să încline de partea femeilor.

Cît privește longevitatea medie a femeilor și bărbaților se cunosc doar trei țări — Ceylon, Cambodgia și Guatemala — în care bărbații trăiesc mai mult decît

OCEANOGRAFIE

În căutarea
insulelor fantome

Cine n-a citit cartea lui Jules Verne „Copiii căpitanului Grant”? Și cine nu-și amintește de eroul romanului — Harry Grant — care a trăit timp de peste doi ani de zile pe o insulă pierdută în imensitatea Oceanului Pacific?

Despre această insulă de corali căpitanul Grant afirmă: „...Pământul pe care ajunsesem era o insuliță pustie, lată de două mile și lungă de cinci, cu vreo nouăzeci de arbori pe ea, câteva cimpii și un izvor de apă dulce care, din fericire, nu seca niciodată. Împreună cu cei doi marinari, în acest colț părăsit al lumii, n-am disperat”.

Așa scria Jules Verne despre insula Tabor, care mai figurează în orice atlas geografic sub denumirea de insula Maria Tereza, deoarece spaniolul care a descoperit-o prin anul 1650 i-a dat numele fiicei

poveștea despre această insulă că ar fi lipsită de apă dulce întocmai ca și celelalte insule coraligene din Oceanul Pacific. Deci, ar fi fost imposibil ca Harry Grant și ceilalți doi marinari naufragiați să fi putut trăi acolo.

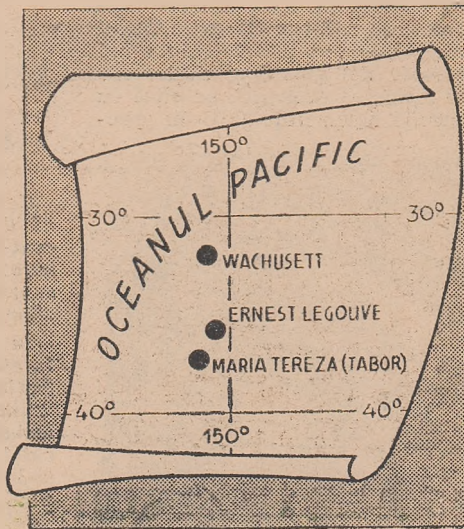
Paradoxul acesta era însă caracteristic marelui scriitor. De atunci s-au scurs peste optzeci de ani și nimeni nu s-a mai interesat de soarta insulei Tabor. Abia în anul 1963 o navă sovietică de cercetări oceanologice s-a îndreptat spre acea regiune pentru a studia insula în care, după cum povestea Jules Verne, copiii căpitanului Grant, în călătoria cu iahtul pus la dispoziția lor de lordul Glenarvon, și-au regăsit tatăl. Vreme de câteva zile, nava sovietică a căutat insula care figurează pe toate hărțile între meridianul vestic de 152° și paralela sudică de 37°. În zadar, însă, deoarece insula Tabor n-a putut fi descoperită! Atunci, nava s-a îndreptat spre nord să cerceteze cei doi atoli denumiți Ernest Legouve și Wachusset, care și ei figurează pe hărți. Timp de două săptămâni navigatorii sovietici au pluit în zigzag între paralelele sudice de 31° și 37°, și meridianele de 153° și 150° vest de Greenwich, dar și de această dată ei n-au zărit la orizont nici un petec de pământ.

Cu privire la aceste insule, pe care nu greșim dacă le denumim fantomă, părerile oceanologilor și geologilor sînt împărțite. Unii pretind că „descoperitorii” lor nu au văzut decît iceberguri rătăcite în această zonă temperată. Alții susțin, însă, că insulele au existat într-adevăr cîndva, dar că, probabil, din cauza unor cutremure submarine — care în această regiune au loc destul de frecvent — s-ar fi produs o scufundare masivă a fundului oceanic, fenomen care ar fi tras în adîncuri și cele trei insule. Pentru a se constata dacă această ipoteză este sau nu întemeiată, în respectiva regiune urmează să se facă cercetări seismice.

Tot în emisfera sudică a Pămîntului, însă ceva mai la sud, în Oceanul Indian, se afla la 31 martie 1959 nava sovietică de vîntoare „Slava”. De pe navă s-a transmis la acea dată, o radiogramă cu următorul cuprins și adresată „Comisiei internaționale pentru studierea Antarcticii”: „La 26 martie, navigînd în formație de linie, cinci baleniere de vîntoare au cercetat regiunea cuprinsă între 50° latitudine sudică și 90° longitudine vestică unde pe hartă figurează insulele Swance. Vizibilitatea fiind bună, s-a cercetat o zonă întinsă, fără a se găsi însă vreo urmă a acestor insule. De aceea afirmăm, pe răspunderea noastră, că asemenea insule nu există”.

Cum au putut dispărea oare aceste insule care au fost zărite, pentru întîia oară în anul 1800, de căpitanul englez Swance? Ceea ce pare o enigmă are, totuși, o explicație foarte simplă! Respectiv insule „fantomă” sînt situate în zona icebergurilor și, desigur, marinarii care le-au „descoperit” n-au văzut decît munți uriași de gheață. Căci, chiar și cei mai încercați marinari, în condițiile unei rele vizibilități, iau deseori acești coloși de gheață drept pămînturi, mai ales atunci cînd în ei se află încrustați bolovani enormi. Bolovani, care par niște adevărate „stînci”, s-au rupt și prăvălit din munții celui de-al șase-

de pe hărți, ei și în cea nordică. Astfel, în toate atlasele geografice tipărite înainte de Anul Geofizic Internațional figura, la o mie de kilometri est de Japonia, în drumul curentului Kuro-Sivo, insula Ganges. În timpul expedițiilor de cercetare întreprinse în zona acestui curent, nava sovietică oceanografică „Viteză” a căutat-o între 31° latitudine nordică și 154° longitudine vestică, acolo unde era însemnată pe hărți, dar n-a dat de ea. Atunci aparatele seismice au fost puse în acțiune, ele stabilind fundul oceanului între 3 800 și 4 200 metri. Așadar a fost exclusă ipoteza apariției în aceste locuri a unei insule vulcanice care, cu timpul, s-ar fi scufundat în adîncuri. Mai

apoi, cercetîndu-se arhivele geografice, s-a stabilit că insula a figurat pentru prima dată pe hărți acum două sute de ani. Nu s-a putut afla însă cine a „descoperit-o”. Se bănuiește doar că marinarii unei corăbii, care a navigat în regiunea respectivă pe timp de ceată, au avut impresia că au întîlnit o insulă a cărei poziție s-au grăbit s-o treacă pe hărțile de navigație. Cum imaginara insulă nu se găsea în drumul obișnuit al corăbiilor, nimeni nu a făcut vreo obiecție sau verificare și ea a fost trecută de pe o hartă pe alta timp de două sute de ani!

Pentru înlăturarea unor asemenea erori geografice, pînă la sfîrșitul anului 1964 au fost cercetate toate insulele izolate ale emisferei nordice a globului terestru și se nădăjduiește că în cursul prezentei veri antarctice oceanologii vor reuși să verifice și în zona antarctică toate aceste presupuse pămînturi.

Aurel Lecca

ENTOMOLOGIE

10 întrebări
despre insecte

Vă supunem 10 întrebări despre insecte. Verificați-vă cunoștințele răspunzînd prin da sau nu și comparînd apoi cu răspunsurile exacte de mai jos.

1. Urechile greuerului se află în genunchii lui.
2. Cîntecul greuerului e mai frumos decît al masculului.
3. Unii păianjeni își țes pînza cu defecte.
4. Păianjenii tineri sînt purtați de vînt.
5. Licuricii pot fi văzuți numai noaptea.
6. Licuriciul poate să vă ardă degetele cu lumina lui.
7. Biziitul e o manifestare de furie a țîntarului.
8. Viespile fabrică hirtie.
9. Furnicile sînt foarte curate.
10. Fluturii zboară iarna spre sud pentru a scăpa de frig.

Răspunsuri:

1. Da.
2. Nu. Numai masculul „cîntă”.
3. Nu. Toți păianjenii țes pînze perfecte.
4. Da. Ca „parașute” le servesc fragmente din pînza țesută de părinți.
5. Da.
6. Nu. Strălucirea licuriciului nu degajă căldură.
7. Nu. Biziitul e zgomotul produs de filfierea foarte rapidă a aripilor.
8. Da. Hirtia e produsă prin amestecul salivei cu coaja unor copaci.
9. Da. Furnicile se curăță ucinectat.
10. Da.

INVENȚII

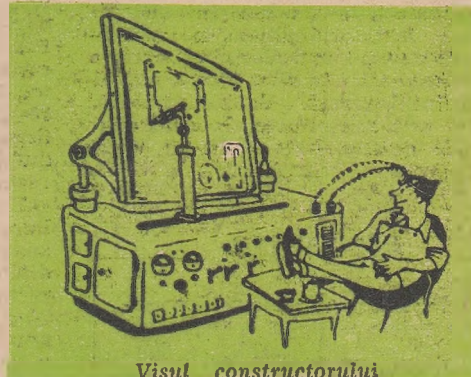
Elicopterul subacvatic

Vînătorii vād vînatul, pescarii, însă, lucrează oarecum orbește. Acest vechi pās al pescarilor încearcă să-l remedieze Laboratorul de tehnică subacvatică din Murmansk. Un prim rezultat al cercetărilor s-a intruchipat în hidrostatul „Sever-1”, care a și fost experimentat în Oceanul Atlantic și în mările Norvegiei și Barent. Cu ajutorul hidrostatului, colectivul laboratorului a studiat cum decurge pescuitul pînă la adîncimi de 600 m. Ihtologi, hidrobiologi, acusticieni și pescari au urmărit „la fața locului” și au imprimat pe peliculă comportarea bancurilor de pești. În momentul de față se fac pregătiri pentru expediții la adîncimi mai mari, pînă la 1 600 m. În acest scop specialiștii lucrează la proiectul navei „Sever-2”, pentru care se prevede un echipaj format din doi oameni.

— Instalați în două fotolii suprapuse — explică O. N. Kiselev, conducătorul Laboratorului de tehnică subacvatică — și ajutați de un reflector puternic cercetătorii vor putea privi, prin cele patru hublouri ale navei, tot ce se petrece în împărăția subacvatică, de la straturile superficiale pînă la 2 000 m sub nivelul mării. Și pentru că „Sever-2” are și o menire strict practică, va fi înzestrat cu un năvod automat.

Elicea orizontală a navei îi va asigura deplasarea cu o viteză de 5 noduri iar o altă elice, verticală, îi va îngădui afundarea și revenirea la suprafață. În felul acesta „Sever-2” poate fi considerat un elicopter subacvatic.

Un alt aparat, proiectat de specialiștii aceluiași laborator, va găzdui trei oameni care, timp de cinci zile, vor putea efectua cercetări la adîncimi mari. O caracteristică importantă a acestui aparat-laborator va fi posibilitatea de a i se asigura o deplină imobilitate sub apă. Viețuitoarele apelor se vor obișnui, astfel, mai repede cu noul lor „vecin” inofensiv și nu se vor feri de el.

Visul constructorului

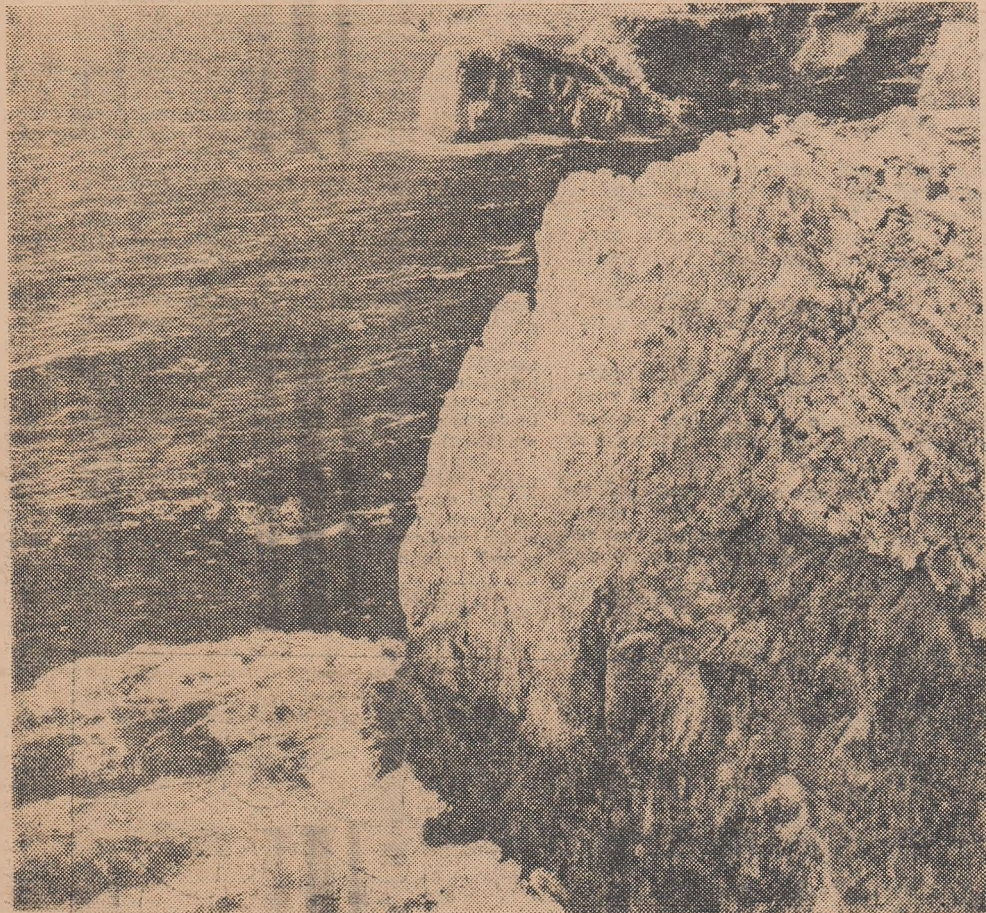
Pămînt + foc = stîncă

Loessul — sfărîmicioasa și poroasa rocă de culoare galbuie, care se teme cumpit de apă — poate fi preschimbat într-o piatră tare ca stîncă, mai dură chiar decît oțelul și capabilă să taie sticla.

Pretutîndeni în lume există numeroase exemple de clădiri năruite din pricină că terenul pe care fuseseră construite nu a rezistat greutății pe care trebuia s-o susțină. De multe ori, la înălțarea unei case, constructorii sînt nevoiți să facă săpături în pămînt pînă la o adîncime de 15 metri. Cu cît temelia e turnată mai adînc, cu atît solul e mai rezistent și apa se infiltrează mai greu. Uneori, însă, nici această măsură nu e suficientă. Fundamentul trebuie consolidat. Cum? Cu ajutorul focului. Acesta izbutește să transforme pămîntul friabil în stîncă.

Metamorfoza se obține destul de simplu, prin arderea pămîntului. Flacăra trebuie întreținută, timp de câteva ore, într-un tunel vertical forat la mare adîncime sub pămînt. Sub acțiunea unei temperaturi înalte particulele de sol se aglutinează. Dar e foarte greu să silești focul să ardă. În acest scop, în gura tunelului se instalează un bloc de beton, iar în el niște pilni de ceramică, în stare să mențină temperatura la peste o mie de grade. Limbile flăcării aprinse în gura tunelului se plimbă domol pe pereții acestuia. Se știe însă că pămîntul e format din mai multe straturi, așa încît, în cazul nostru, focul trebuie să încălzească separat fiecare strat o anumită bucată de vreme și la o anumită temperatură. O altă dificultate, esențială de altfel, este și aceea că, pentru fiecare tunel, e necesar cite un bloc de beton.

Spre a înlătura aceste inconveniente, un grup de oameni de știință de la Institutul de ingineri constructori din Moscova a descoperit un procedeu nou de consolidare a terenului. Ei au înlocuit blocul de beton cu un cilindru metalic obișnuit, care poate fi folosit în zeci de tuneluri și, mai ales, au descoperit modalitatea de a spori puterea focului. În felul acesta, flacăra o dată aprinsă se involbucrează într-un glob de foc, care prinde să lungece lin prin tunel pînă la adîncimea dorită...

O insulă pustie, un colț părăsit al lumii...

lui Filip al IV-lea, regele care domnea atunci în Spania.

Situată departe de orice cale navigabilă, insula Tabor n-a fost vizitată decît foarte rar de cite o corabie care, în căutarea de balene, nimerea din întîmplare prin acele meleaguri. Prin 1880, unul din căpitanii de baleniere, care citise cartea lui Jules Verne,

leac continent — Antarctida — peste coamele ghețurilor. Alunecînd încet la vale, ghețarul ajuns la litoral se frînge în bucăți și dă naștere icebergurilor ce poartă pe spinarea lor stînci vulcanice care parcă țînesc din ghețuri.

Dar nu numai în emisfera sudică a Pămîntului au existat insule astăzi dispărute

TEMĂ DE SEZON

Bronșitele

Infecții ale căilor respiratorii, favorizate de frig și umezeală, bronșitele — sau mai corect traheobronșitele — fac parte dintre afecțiunile cele mai frecvente în timpul iernii atât la copii cât și la adulți.

Boala începe de obicei cu un banal guturai, cu nas înfundat, strănut, senzație de usturime în gât, răgușeală. Este, ca să zicem așa, prima „etapă” a infecției, rinitele și faringitele precedind inflamația mucoasei care căptușește arborele traheobronșic. În marea majoritate a cazurilor aceste infecții sînt provocate de virusuri, cum sînt virusul corizei (guturaiului), virusul gripei, virusul rujeolei, adenovirusurile etc. Acestea pregătesc de obicei terenul pentru infecția supraadăugată a traheei și bronhiilor cu diferiți germeni microbieni: pneumococi, streptococi, stafilococi, uneori chiar pneumobacilul Friedländer, care prevestesc complicații pulmonare mai mult sau mai puțin grave.

În cazul cînd rinofaringita este neglijată, infecția va cuprinde în jos mai întîi traheea, apoi arborele bronșic, însoțindu-se de noi simptome. Unii bolnavi au acum dureri de cap, senzație de slăbiciune și oboseală, dureri în membre, febră și aproape toți tușesc. La început tusea este uscată, mai târziu ea devine umedă. Se zice atunci că „tusea s-a copt”, și, o dată cu aceasta, sputa este expectorată mai ușor. Dacă traheobronșita, diagnosticată de obicei în această fază, este tratată din timp, urmînd toate indicațiile medicului, atunci ea se vindecă în mai puțin de o săptămînă. Din păcate, mulți bolnavi sau părinți de copii bolnavi privesc cu indiferență primele manifestări ale bronșitei. Numai atunci cînd afecțiunea (care stînjește, la început, prea puțin pe adult sau copil în exercițiul funcțiilor sale cotidiene) se complică cu o bronhopneumonie sau cu un abces pulmonar, ori se cronicizează, recurg la serviciile medicului. Tusea, pînă atunci suportabilă, a devenit, însă, acum permanentă, chinuitoare, transformîndu-se în adevărate accese de tuse, mai ales cînd se trece de la o temperatură la alta. Sputa, puțină și subțire, se îngroașă, devine viscoasă, gălbuie și urît mirositoare, la examenul microscopic descoperindu-se în ea vaste colonii de germeni microbieni.

Toate aceste observații privesc, bine înțeles, numai bronșitele virale, nu și bronșita tuberculoasă, tabagică, parazită (aspergiloza și actinomicoza bronșilor) ale căror semne și tratament diferă în funcție de cauza care le-a provocat.

Cei predispuși la bronșite trebuie deci să se ferească de răceală. Să evite frigul și umezeala, să poarte o îmbrăcăminte mai (dar nu excesiv de) groasă și călduroasă în timp de iarnă, să ocolească pe cît e cu putință locurile aglomerate (săli de spec-

tae etc.) cînd sînt epidemii de gripă. Copiii bolnavi de rahitism, diateză exsudativă sau astm bronșic trebuie să fie tratați din timp, întrucît bronșitele sînt complicații frecvente ale acestor afecțiuni. Pentru călirea organismului copilului se recomandă aerisirea continuă a locuinței, încălzirea ei la o temperatură de 18—20°, băi de aer, plimbări în orice anotimp. Sugarii și copiii vor fi izolați de adulții care suferă de afecțiuni ale căilor respiratorii.

Tratamentul bronșitei prevede repaus la pat, dacă boala se însoțește de febră, sudație (cu excepția copiilor suferind de diateză exsudativă și spasmofilie) prin aspirină, ceai pectoral sau infuzie de tei, băuturi fierbinți etc. Pentru a „muia” tusea uscată și secreția bronșică viscoasă se administrează infuzie de ipeca, acetat de amoniu, poțiune cu benzoat de sodiu, terpină (sub 0,50 g). Cînd tusea este extrem de chinuitoare, codeina fosforică sau clorhidratul de codeină, sub formă de sirop, extractul de tebaic, papaverina sînt bune calmante. Pe piept se vor pune cataplasme cu făină de muștar.

Combaterea infecției propriu-zise se va face prin antibiotice în dozele prescrise, potrivit naturii germenilor care întrețin bronșita, sub permanent control medical, la fel ca și întregul tratament.

Dr. Lidia Serafimova

TERAPEUTICĂ

Insulină din... lînă

S-a observat de mai multă vreme asemănarea chimică dintre insulină și lînă. De curînd biochimistii au preparat pentru prima oară insulină din lînă.

Insulina preparată din lînă are aceleași calități ca și cea naturală. Ea prezintă o mare importanță pentru industria medicamentoasă. Totodată, noua sinteză va contribui la studierea mecanismului de acțiune în organismul omenească și la descoperirea cauzei principale a diabetului necunoscută pînă în prezent.

„Camere din plastic” pentru izolarea bolnavilor

Toate sistemele utilizate pînă în prezent pentru izolarea bolnavilor contagioși prezintă anumite inconveniente. Recent a fost pus la punct un sistem de izolare a bolnavilor datorită unei „camere” din materiale plastice. Presiunea aerului din interiorul acestei,

„camere” este cu puțin superioară aceleia din exterior, în așa fel încît microbii sînt împiedicați să pătrundă în domeniul steril. Bolnavul își primește hrana printr-un utilaj comparabil cu acela instalat în submarine.

Metoda poate fi folosită în orice loc și permite bolnavului să citească, să urmărească emisiunile de televiziune, să asculte radio fără ca să fie necesar să se sterilizeze toate obiectele pe care vrea să le aibă în apropiere. Aceasta, deoarece totul — în afară de salteaua din material plastic pe care se află bolnavul — este situat în afara „camerii” de material plastic.

Vitamina C vindecă rănile

Cercetătorii de la Institutul de medicină din Voronej au arătat că modificarea concentrației vitaminei C (acid ascorbic) în organism are o puternică influență asupra procesului de regenerare a țesuturilor vii.

În lipsa vitaminei C regenerarea este încetinită. Dimpotrivă, creșterea concentrației acidului ascorbic în organism peste limita obișnuită intensifică regenerarea leziunilor tisulare. În afară de aceasta acidul ascorbic diminuează influența unor substanțe nocive. Leziunile externe se vindecă rapid.

— Fii fără grijă, profesore, sînt dresat...

Desen de D. Belov

Sîngele apă nu se face ...ci pudră

Transfuziile de sînge au salvat milioane de vieți omenești. Dar sîngele obținut de la donator nu poate fi conservat cu metodele actuale decît un timp relativ scurt.

Din această cauză oamenii de știință s-au străduit să găsească un procedeu de păstrare a sîngelui timp îndelungat. De curînd a fost descoperită o metodă prin care sîngele proaspăt al donatorului este răcit rapid, cu ajutorul azotului lichid (—195°). Sîngele se preface astfel într-o „pudră” fină care poate fi păstrată un timp nelimitat.

Prin încălzire sîngele își recapătă toate proprietățile sale biologice și, ce-i mai important, globulele roșii trăiesc chiar dacă sîngele a fost păstrat la temperatura de —195° mai mulți ani.

Utilizarea acestei metode în medicină și chirurgie va permite conservarea unor mari stocuri de sînge în așa fel încît să se poată dispune oricînd de toate tipurile de sînge.

V. SAVKOV

— E cineva care nu e de acord cu referatul medicului-șef?

esculap

Poșta medicului

TĂNASE IONEL — Galați: 1. Transaminaza este un ferment care se găsește în mod normal în ser. De obicei ea nu depășește 40 de unități Carmen dar poate crește în ciroză pînă la 250 u., în hepatită acută de la 500—2500 u. etc. În unele laboratoare se lucrează cu unități Carmen diluate, care indică o „activitate” normală pînă la 120 u. Dv. nu ne-ai scris în ce fel de unități a fost dat rezultatul reacției făcute copilului. Reacția este foarte sensibilă și scăderea ei indică revenirea la normal a funcțiilor hepatice. 2. Numai pe baza transaminazei, fără a cunoaște starea clinică și celelalte examene de laborator ale copilului dv., nu ne putem pronunța asupra evoluției ulterioare.

ALRIGHT — Birlad: Vă mulțumim pentru aprecieri și felicitări. 1. Diagnosticul în boli de piele se pune printr-un examen obiectiv efectuat de medicul specialist dermatolog și nu printr-o expunere subiectivă a bolii în scris. 2. Pentru îngrășare, în caz că nu e vorba de o afecțiune organică pe baza căreia există slăbirea, vă recomandăm: hidrazidă (excitant al centrului foamei), sterabol, dianabol, madiol — sub supravegherea medicului dv. curant. 3. Despre medicamentul antiroid utilizat de japonezi nu avem cunoștință. Ne indoim, însă, că autografele zeului Cronos pot fi „șterse” atât de ușor. 4. În problema de ordin psihologic vă rugăm să vă adresați unui psiholog sau unei... prietene. 5. Celelalte 5 chestiuni le vom rezolva treptat în corpul paginii.

ARGINTESCU AUREL — București: 1. Vitamina E a fost recomandată într-adevăr ca factor antisclerogen încă de mult de acad. C. I. Parhon. Ea nu „prelungeste viața” dar face parte, alături de celelalte vitamine din arsenalul de profilaxie a îmbătrînirii premature. Se recomandă între 60—180 mg pe zi timp de 15 zile lunar, cură îndelungată. 2. Despre Gerovital H₃ am mai scris. Cercetările efectuate la noi în țară au arătat că acest medicament ameliorează starea fizică și psihică, mărește forța musculară, duce la regenerarea și reactivarea țesuturilor, deci influențează întrucîtva procesul de îmbătrînire.

M. C. — București: 1. V-ați analizat singur și ați pus just diagnosticul, începînd cu starea psihică al cărei tonus influențează în mod pozitiv sau negativ actul sexual și terminînd cu problema „pragului de excitabilitate”. 2. Pentru lămuririle cu privire la madiol considerăm că este suficient să citiți cu atenție prospectul care însoțește medicamentul sau să consultați broșura „Produce farmaceutice românești” care se găsește la orice farmacie.

MARIA S. — Zalău: 1. Nu înțelegem de ce sinteti necăjită că nu puteți dormi decît pe partea stîngă. Circa 90 la sută din oameni dorm pe această parte și nu protestează! 2. Părul uscat trebuie spălat mult mai rar decît cel gras. Pentru un astfel de păr vă recomandăm gâlbenușul de ou preparat astfel: puneți 500 ml de apă caldă într-un castron. Luați două gălbenușuri de ouă, puneți-le în această apă, după ce separați membranele și bateți-le pînă obțineți un amestec omogen. Cu acest amestec fricționați pielea capului cu virfurile strîmte ale unui pămătuf de bărbierit. Părul se clătește apoi în mai multe ape. La sfîrșit adăugați puțin oțet pentru a face părul mai învîlt. Din cînd în cînd faceți băi de ulei de ricin necesare pentru a reda firului elasticitatea redusă și luciul pierdut din cauza uscăciunii. 3. Pentru slăbire vă recomandăm regimul alimentar publicat în nr. 26 din 1964.

AȚI ȘTIUT?

NEGRII nu se nasc cu pielea neagră. În prima zi după naștere epiderma lor este gri deschisă, a doua zi brun gălbuie. Abia de la a șasea săptămînă, pielea se închide la culoare pînă ce devine neagră.

OCHII omului posedă proprietatea de a distinge peste 150 nuanțe de culori.

ÎN U.R.S.S., există un cor compus numai din vîrstnici. Cel mai tînăr dintre cîntăreți are 70 de ani, cel mai bătrîn și-a sărbătorit recent frumoasa vîrstă de 114 ani.

CORPUL sugarului are la naștere 75 la sută apă.

UN ADULT are circa 150 miliarde vase capilare care, puse cap la cap, ating o lungime de 80 000 de kilometri.

CORPUL omenesc este o uriașă colonie care conține 60 de trilioane de celule de tot felul.

PESTE 70 la sută din bolile existente în lume se propagă prin nasul și gîtul omului.

VIAȚA unui om este în primejdie cînd pierde o cantitate mai mare de 2-3 litri de sînge.

GIRAFĂ este un interesant obiect de studiu pentru specialiștii în boli cardiovasculare. Tensiunea ei arterială variază între 180 și 220 mm de mercur, ceea ce la om ar echivala cu hipertensiune arterială. Totuși girafa suportă foarte bine această tensiune mărită. Înălțimea impresionantă a capului animalului face necesară această hipertensiune pentru ca sîngele să-i ajungă pînă la creier.

Girafa are de asemenea o inimă foarte puternică, cu pulsații care variază între 50 și 150 pe minut, pompînd în fiecare minut 60 de litri de sînge. Acest fapt impune existența unui solid sistem arterial. Și, într-adevăr, pereții aortei ei au 1,2 cm grosime, iar cei ai arterei pulmonare 1 cm, adică dublul grosimii arterelor respective la taur.

CINEMA

Cind actorii
deapănă amintiri

Trei actori s-au întâlnit la o ceașcă de cafea: Liudmila Telikovskaia, Elina Bistrițkaia și Lev Sverdlin. Recomandările ar fi inutile, îi cunoașteți bine. Din vorbă în vorbă, au început să-și depene amintirile. Să le cerem iertare pentru indiscreția noastră și să-i ascultăm un pic.

Liudmila Telikovskaia: În comedia „Gemenii” jucam rolul Liubei Karaseva, fata care infiază doi copii. Filmul a apărut pe ecrane spre sfârșitul anului 1945. După câteva zile am primit o scrisoare de la o casă de copii de unde...

Am fost foarte emoționată și bucuroasă că copiii au crezut așa de mult în eroina mea și în ceea ce i se întâmplă în film. Peste câteva zile poșta mi-a adus, într-adevăr, un pachet cu drăguțe și naive jucării de pom. Le-am dăruit micuțelor vedete ale filmului nostru, cu excepția unui lăntșor de staniol care nu lipsește în nici un an din bradul lui Sașa al meu.

De altfel, am mai primit după aceea scrisori în care spectatorii mă confundau cu personajele interpretate. După filmul „Zvâpăiata”, a cărei eroină, după cite știți, nu prea trezește simpatii, am fost luată la rost în zeci de scrisori: „Cum ți-ai permis...” „Cum ai putut să nenorocеști un om atât de bun...” Ocările acestea m-au încântat. Erau cea mai mare laudă.

Lev Sverdlin: În iarna lui 1942, începusem să turnăm la Tașkent filmul „Nastratin Hogea”, în regia lui Iakov Protazanov. Eu jucam rolul lui Nastratin, istețul și veselul apărător al săracilor. Aveam de realizat, printre altele, următoarea scenă: pentru a-i prosti pe bogătași, Nastratin își prezintă măgarul drept un mare învățat. Ca semn al înțelepciunii sale, măgarul trebuia să citească din Coran. Pe scurt, ne trebuia un măgar care să răsfoiască măcar o pagină-două în fața aparatului de filmat, cu un aer ginditor care să dea iluzia deplină a unei încordate activități intelectuale.

Am incredințat un măgar unui dresor, dar după cinci luni nu obținuse nici un rezultat. Inchipuții-vă starea noastră! Obosit, indispus, pentru a-mi abate gîndurile, m-am apucat să răsfoiesc, poate

pentru a suta oară, culegera de anecdote despre Nastratin Hogea. Și deodată...Eram salvat! Am alergat la Protazanov să-i citesc anecdota în care Nastratin își drezează măgarul. Protazanov nu mi-a împărțit entuziasmul. Dar cum tot n-aveam ce pierde...

A venit și clipa filmării. Măgarul și Coranul se aflau în fața aparatului. Eu, costumat și grimat, urmăream cu sufletul la gură. După sfatul lui Nastratin, am presărat pe prima și a doua pagină boabe de ovăz. Măgarul a rumegat calm ovăzul de pe prima pagină și a ieșit mulțumit din cadru. Am făcut o nouă încercare. Și...figura s-a repetat. Chinuiți, furioși, am muncit două ore cu urechiatul insensibil.

Apoi am încercat să lipesc ovăzul pe primele pagini. Măgarul l-a infulecat pe pagini cu tot. După trei ore de chin am încercat o ultimă momeală: pe prima pagină am lipit un bob, pe a doua două, pe a treia trei. Am aprins reflectoarele și am așteptat. Măgarul a stat vreo 15 minute în fața cărții, adulmecînd: simțea mirosul cunoscut dar nu vedea nimic. Apoi a apucat încet fila cu buzele și a întors-o cu un aer redumerit...Gata! Nu mai aveam nevoie de el. Scena fusese filmată.

Elina Bistrițkaia: Pentru filmul „Pe Donul liniștit” fuseseră aleși toți interpretii, cu excepția actorului care urma să-l joace pe Grigori Melehov. La repetiții și probe se prezentaseră destui candidați, dar nici unul nu se potrivea. Eram cu toții triști de această tăgădnare, căci așteptam cu nerăbdare să începem lucrul. Fără eroul principal nu puteam face, însă, nimic. Cînd ne pierse cu totul buna dispoziție, Serghei Gherasimov ne-a interpellat vesel: „Din cauza lui Grigori sinteți așa de plouați? Vreți să vi-l desenez? Vi-l desenez și va veni!”

Gherasimov a luat creionul, o foaie de hîrtie și a schițat la repezeală un chip necunoscut, energic, „focos”. N-am putut, însă, identifica în el pe nici unul din colegii noștri. Dar peste cîtva timp, ieșind din cabină, am văzut un om care suia treptele. Era...omul pe care tocmai îl desenasem Gherasimov! Adică Piotr Glebov. Venise la studio cu treburile lui și habar n-avea de „Donul liniștit”. Ce a urmat, știți. Ați văzut pe ecran.

Scurt-metraje

VISUL

Contabilul șef al studioului „Obiectiv” a visat un film în care juca un singur actor. Fără costum, fără decoruri, fără grimă și fărăonorariu.

ZÎMBETUL

La rugămintea Ministerului Instrucțiunii Publice din Franța, cunoșcutorul comic francez, Fernandel, și-a dat consimțămîntul ca fotografia lui mărită, care-l înfățișează zîmbînd, să fie folosită în școli pentru campania „Fiți prieteni cu periuța de dinți”.

CEA MAI SCURTĂ CRONICĂ

După vizionarea filmului american „Cele 13 victime ale doctorului X”, un critic cinematografic a publicat următoarea cronică: „Eu am fost a paisprezecea”.

FINALUL

Regizorul: — Va să zică, în ultima scenă a filmului intri în cușca tigrului. Tigru se aruncă asupra dumatăle... Actorul: — Dă-mi voie, dar... Regizorul: — Liniștește-te, ți-am spus doar că e ultima scenă.

(După „Smena”)

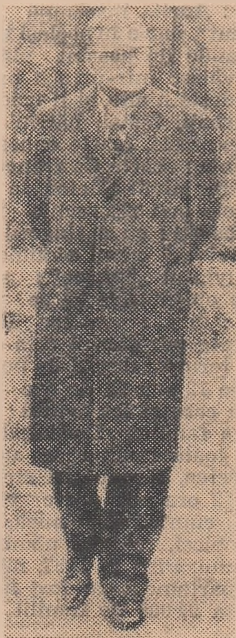

Pe ecranele sovietice rulează un nou film: „Președintele”.

În rolul principal, Mihail Ulianov (pe care îl vedem în fotografie, în dreapta, împreună cu actorul A. Dubov, într-o scenă din film) realizează o creație magistrală

MUZICĂ

Premieră mondială

La Conservatorul din Moscova a fost prezentat recent, în premieră mondială, poemul simfonic „Execuția lui Stenka Razin” pentru solist, cor și orchestră de Dmitri Șostakovici. Ca și în cazul Simfoniei a XIII-a, prezentată pentru prima oară publicului în decembrie 1962 în aceeași sală a Conservatorului din capitala sovietică, Șostakovici s-a inspirat și de astă dată dintr-un poem al lui Evgheni Evtușenko.

De aceea, înainte de a vorbi despre opera lui Șostakovici, pe care publicul moscovit a primit-o cu multă căldură, să spunem ceva despre textul care îi stă la bază. Stenka Razin, arată poetul, voia să intre în Moscova în fruntea țaranilor răsculați, dar pînă la urmă intră ferecat în lanțuri și pentru a fi decapitat. El străbate o mulțime sărmană pe care visa s-o ridice împotriva țarului; această mulțime, neștiutoare și mințită, îl scuipă, însă, în obraz și-l întovărășește cu blestemele și batjocura ei pînă în piața unde urmează să aibă loc execuția. Ajuns în fața călăului, Stenka Razin e zvrîlit la pămînt, cu capul pe butuc. El nu se înfricoșează, însă, și cu un glas tunător strigă călăului: „Trage tare”. Așa cade capul celui care a făcut să tremure imperiul. Ochii lui Stenka Razin continuă să-l fixeze necruțători pe țar și după ce capul i s-a rostogolit în țărîină. Un popă sfrijit se grăbește să-i închidă, dar nu izbutește și atunci coroana de pe capul țarului începe să se clatine.

Pe această temă Șostakovici a creat, cu mijloace extrem de simple, o operă plină de tragism care, trecînd de la elemente muzicale ce amintesc de folclorul rus, culminează în efecte sonore foarte puternice destinate să sublinieze și să comenteze povestirea solistului. Cascada de sunete, timbre și voci are un moment de cutremurător lirism — cum apreciază critica — cînd cade capul „răzvrătitului” și mulțimea din piață, începînd parcă să înțeleagă semnificația luptei lui eliberatoare, ingenuchează în fața martirului.

Așa cum am mai spus, poemul simfonic a fost răsplătit cu aplauze entuziaste. Șostakovici și Evtușenko au fost chemați de nenumărate ori la rampă și îndelung felicități pentru reușita acestei noi colaborări creatoare dintre ei.

„My fair lady”

în U. R. S. S.

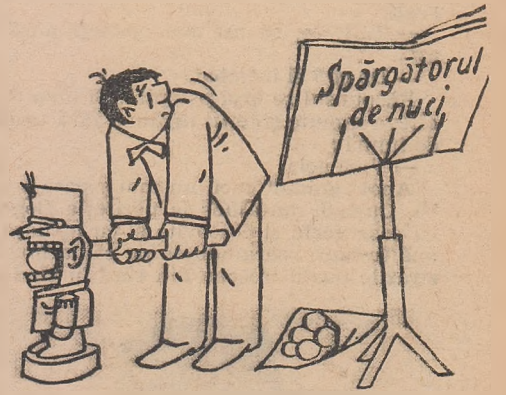
După cum se știe, în urmă cu cîtiva ani o trupă americană a prezentat în U.R.S.S. celebra comedie muzicală „My fair lady” de Alan Jay Lerner și Frederic Loewe, bazată pe piesa „Pygmalion” de G. B. Shaw.

Reprezentat pe numeroase scene ale lumii, acest „musical” va vedea în curînd lumina rampei și la Moscova, în traducere rusă. Interpreta rolului Elizei Doolittle este actrița Tatiana Șmiga.

Premii

Premiile revistei vest-germane „Fonorum” pentru cele mai bune discuri ale anului 1964 au fost atribuite, printre altele, mai multor lucrări muzicale sau unor imprimări făcute de artiști sovietici. Astfel, premiul pentru concerte a fost atribuit Sonatei nr. 2 de Prokofiev, premiul pentru muzică de cameră discului cu sonate pentru violoncel și pian de Beethoven în interpretarea lui Rostropovici și Richter, premiul pentru lucrări corale discului „Requiem de război” de Benjamin Britten în care solistă este Galina Vișnevskaja. Pentru recitaluri a fost premiat un disc imprimat de Richter la „Deutsche Gramophon”.

Merită de asemenea menționat faptul că discul „Phillips” cu sonate de Beethoven pentru violoncel și pian interpretate de Rostropovici și Richter a luat și alte două premii: marele premiu al revistei franceze „Diapason” și premiul „Edison” atribuit în Olanda.

TEATRU

O piesă care se discută:

„Dosarul Oppenheimer”

Cunoscutul regizor și actor francez Jean Vilar a montat pe scena teatrului parizian „Athénée” piesa „Dosarul Oppenheimer”. Mai bine de un an numele lui Vilar a lipsit de pe afișele teatrale: și anume, de cînd a părăsit Teatrul Național Popular pe care l-a condus mulți ani. El a consacrat acest răstimp de tăcere muncii la piesa care-l preocupa de mult timp. „Dosarul Oppenheimer” nu este o piesă în sensul obișnuit. Ci interpretarea teatrală a unui eveniment real din zilele noastre, eveniment al cărui eroi sînt încă în viață și ale cărui peripeții au fost notate cu precizia documentelor judecătorești.

Întîmplările pe care Jean Vilar le-a transferat pe scenă s-au petrecut cu un deceniu în urmă în S.U.A., în epoca de înflorire a maccarthysmului. Faimoasa „Comisie de cercetare” l-a anchetat atunci pe cunoscutul savant Robert Oppenheimer, un fruntaș al școlii americane de fizică teoretică, unul din „părinții” bombei atomice. Comisia reproșa savantului vederile sale „de stînga” din trecut, cunoștința cu fruntași progresiști din Europa și refuzul de a lucra la crearea bombei cu hidrogen. În urma anchetei i s-a interzis să se ocupe de „domeniile secrete ale fizicii”. Numele lui a fost trecut pe „listele negre”. Abia după zece ani, savantul a fost reabilitat de guvernul Kennedy, primind tot atunci premiul Enrico Fermi.

„Am studiat absolut fiecare clipă a procesului” — mi-a relatat Jean Vilar. „O carte uriașă de 992 de pagini, alcătuită exclusiv din întrebări și răspunsuri. Am lucrat cite zece ore pe zi. Rezultatul a fost un manuscris de 200 de pagini, o piesă-document care nu se abate de fel de la faptele petrecute”.

Piesa este aproape complet lipsită de efecte teatrale. Dar Vilar — care interpretează și rolul principal — a știut așa de bine să compună replicile, să lucreze fiecare gest, fiecare frază, încît încordarea spectatorilor crește neîntrerupt.

Vilar a vrut să creeze o piesă care să semene cu un document prin exactitatea ei. Dar ca un adevărat artist-realist, a cărui creație este pătrunsă de un înalt sentiment civic, el n-a rămas indiferent nici la concepția generală a piesei, nici la redarea personajelor ei. Oppenheimer este calm și puțin ironic. Anchetatorii lui — încordați și bănuitori.

Cazul Oppenheimer în montarea lui Jean Vilar a trezit un mare interes în rîndurile spectatorilor, ale criticii și presei. Noul spectacol al lui Jean Vilar este una din senzațiile stagiunii teatrale pariziene

L. Volodin

Correspondentul „Izvestiei” la Paris

arta

a

COLUMBIA

Violencia —
moartea din umbră

Se știe că referirile la o discuție cu un șofer de taxi nu sînt cel mai izbit procedeu ziaristic. Totuși primul columbian cu care am stat de vorbă după ce am părăsit incinta modernului aeroport „Eldorado” din Bogota era șofer de taxi.

Și încă un șofer foarte comunicativ. După trei minute îi cunoșteam mai mult sau mai puțin amănunțit tot ce-l durea. Vedeam că ardea de nerăbdare să afle de unde veneam. Cînd a auzit că sînt sovietic taxiul a fost cît pe ce să intre într-un camion care frînase în fața noastră. După care, interlocutorul meu cată cu luare aminte în jur, apoi mă privi cu oarecare feală :

— Știi ce, să nu mai spuneți nimănui asta.

— De ce ? îl întrebai.

Răspunsul se lăsă așteptat. Și abia după câteva minute șoferul îngăimă fără tragere de inimă :

— Violencia.

Apoi „ghidul” meu nu mai scoase o vorbă. Curînd, am ajuns la periferia Bogotei, cu case vechi și coșcovite și cu pîrîiașe de apă tulbure scurgîndu-se pe caldarîm. Pe străzile pustii treceau din cînd în cînd oa-

Tărăncă indiană.

meni grăbiți, absenți, îmbrăcați în haine de culoare închisă. Nu dădeau nici o atenție ploii.

După zgomotosul și însoțitul Rio de Janeiro tabloul acesta nu era prea reconfortant. În afară de asta mă îndispunea și mușenia șoferului. Nu e de fel plăcut să începi vizitarea unui oraș cu mistere.

— Nu-i vorba de nici un mister — îmi spusese a doua zi dimineața un amic columbian și el ziarist, pe nume Teodosiu Varela. Se vede că nu știi ce înseamnă. **Violencia**. De altfel te previn că nu trebuie să umbli singur pe stradă.

Auzeam pentru a doua oară sinistrul cuvînt, care de altfel m-a urmărit apoi aproape o lună întreagă, de dimineața pînă seara. De fiecare dată, la auzul lui orice columbian, care pînă atunci risese, fusese bine dispus, devenea sumbru.

În Columbia, țară bogată și frumoasă ca-n basme, există, fără îndoială, o mulțime de lucruri interesante. În ciuda unor

mari greutăți țara se dezvoltă, merge înainte. În ultimii ani a dobîndit succese reale în dezvoltarea industriei. Schimbări importante se fac simțite și în viața politică. Cu toate acestea, în țară au loc mari vărsări de sînge. Columbia este teatrul unor crime monstruoase, săvîrșite de mafia numită cu un singur cuvînt **Violencia**. Chiar după date oficiale, în ultimii 15 ani 200—300 000 de oameni au căzut victimă acestei sîngeroase organizații teroriste. Iar după alte date, se pare mult mai exacte, cifra s-ar urca la 500 000, adică o jumătate de milion, cu mult mai mult decît au pierdut S.U.A. în cursul celui de-al doilea război mondial. Și asta s-a întîmplat în Columbia, țară cu 15 milioane de locuitori.

Tragedia poporului columbian a fost generată de teroarea și violența exercitată de dictaturile sîngeroase care s-au succedat la putere începînd din 1947.

Bande organizate de reacțiune, care s-au înmulțit ca ciupercile, au încercat să zdrobească prin foc și sabie opoziția. Ca răspuns a luat naștere o mișcare de rezistență a poporului, care curînd a căpătat caracterul de mișcare de partizani.

Acest „război civil nedeclarat”, cum îl numesc columbienii, a durat mulți ani. La 10 mai 1957 masele populare au răsturnat dictatura militară a lui Rojas Pinillio. Dar violența n-a dispărut din viața columbienilor. Sute, dacă nu chiar mii de bande continuă să acționeze pe imensul teritoriu al țării.

În vocabularul frumoasei limbi spaniole vorbită în Columbia au intrat cuvinte noi, înfricoșătoare și odioase. Iată câteva asemenea neologisme : **Aorita** înseamnă „un moment”, „un minut”, dar e în același timp și numele unei bande de asasini plătiți. Într-o clipă ei năvălesc într-un sat oarecare, care nu bănuiește nimic, și îiucid pe toți locuitorii : bărbați, femei, bătrîni și copii. Sau o altă expresie, foarte cunoscută acum în Columbia : „**corte de franeda**”, în traducere aproximativă : tăietor de capete. E una din cele mai răspîndite metode folosite de bandiți : cu o singură lovitură de secure retează capul victimelor.

Mai există și cuvîntul „**boleteo**” : scrisoare anonimă. Se obișnuiește să se vire asemenea scrisori sub ușa caselor țărănești. În felul acesta adresantul este înștiințat, uneori în termeni destul de polițoși, că în timp de 12 sau 24 de ore trebuie să părăsească casa și tot avutul împreună cu întreaga familie. Dacă ordinul nu este executat, toată familia e ucisă. Cînd primește **boleteo**, țărănul își strînge lucrurile, căci în 12 ore nu poate vinde nimănui avutul și, cuprins de panică, părăsește satul. De obicei, casa și pămîntul rămîn latifundiarului. Pînă în 1957, numai într-un singur departament au fost alungate în felul acesta 94 000 de familii...

Vitali Kobîș

TURCIA

Pe șapte coline

Zorile deasupra Bosforului sînt fumurii. Bate un vînt rece, pătrunzător. Celebrele plaje cu nisip auriu sînt pustii, ca de altfel și cheiul. Vasele de cabotaj și-au și început cursele.

Din armata de cîini vagabonzi care umplea odinioară Istanbulul n-au mai rămas decît cîțiva cîini și pisici care așteaptă răbdător acostarea navelor, bizuindu-se, pe bună dreptate, pe milostenia călătorilor.

Îlesim în piața din spatele gării maritime. Piața nu e prea arătoasă. De unde se vede că edilii nu manifestă o grijă deosebită pentru cartea de vizită a orașului.

Deodată, însă, ne pomenim în plin munte, apoi coborîm și în fața noastră se desfășoară ca pe o pelie magică panglica neagră cu reflexe albastrii, de cerneală, a apei și poduri pe care circula pietoni, negustori ambulanzii și mașini. Urmează apoi din nou un ureuș, căci în total sînt șapte coline. În virtul lor, departe de mare se află somptuoasa Aleie a independenței și Bulevardul Atatürk.

E dimineața. Oamenii merg grăbiți la lucru. Un taxi oprește o clipă și cel care coboară zvîrle șoferului o monedă. Taxiul e luat în colectiv, așa încît ceilalți călători merg mai departe, pînă ajung la destinație.

În mijlocul orașului se înalță, ca un colos albastru pușin incovoiat, hotelul „Hilton”, cu o construcție suprapusă, ca o căciulă, în mijlocul acoperișului. Clădirea se zărește de la zeci de kilometri, după cum și ea vede totul în jur : orașul, Bosforul și Uskûdarul, cartierul aflat în partea asiatică a orașului. Parterul e construit în stil bizantin și turc. Aici se vind tot felul de obiecte rare. În jur se află sere, piscine și terenuri de golf. Servitori prevenitori, iuși și bine instruiți, execută prompt comenzile locatarilor.

Pe străzile înguste și întortocheate e mult zgomot și larmă, aglomerație de oameni și prăvălii, de hamali purtînd poveri pe cap, de cai, asini și taxiuri, sumedane de taxiuri care așteaptă cu nerăbdare clienții.

În sfîrșit, izbutim să ne croim drum prin șirul lung și aproape compact de autoturisme. Dar ce se întîmplă ? Cîteva rostogolește în fața noastră, pe asfalt, un covor uriaș. Treccm peste el. Ni se dau cumva onoruri regale ? Pur și simplu, cu roțile mașinii batem covorul pe gratis.

În larma asta nesfîrșită e greu să se mai audă glasurile din minaretele care cheamă credincioșii la rugăciune. De altfel, în Turcia nu se mai sărbătorește clasică vinere musulmană ci duminica, ca în mai toată lumea.

— În Turcia nu există necredincioși — ne spune totuși ghidul nostru, o fină îmbrăcată modern, care ne dăduse pînă atunci explicații competente, dovedind o erudiție de adevărat istoric de artă, despre catedrala Sf. Sofia și Moscheea albastră. Numai inscripțiile de pe niște lespezi rotunde, aflate undeva sus, pe zidurile moscheii, nu le putuse citi. Ce cuprind ele oare ? Să fi fost niște nume de zei ori citate din Coran ?

— Tinerii de astăzi nu mai cunosc limba arabă — ne spune fata.

Moscheea albastră este pustie. Sau, mai exact, înăuntru se află numai cîteva curioși ca și noi. Sînt turiști. Moscheea e splendidă. Reflexele faianței albastre se proiectează pe ziduri. Pare că motivele ornamentale nu se repetă în nici o podoabă.

Istanbul

Sf. Sofia

S-a socotit că ar fi în total 20 000 de arabeșuri. Acest lucru a cerut, desigur, o fantezie supraomenească. Lumina pătrunde prin ferestrele mari.

Moscheea albastră este, într-adevăr, cea mai strălucitoare, cea mai frumoasă împodobită din toate edificiile religioase. Dar de ce îți pierzi pur și simplu graiul cînd intri în catedrala Sf. Sofia ? De ce nu-ți mai vine să ascuți explicațiile ghidului ci ai vrea să privești, să privești într-una ? Probabil pentru că în lume există cîteva clădiri, puține la număr, pot fi socotite pe degete — între care și catedrala Sf. Sofia, care multă vreme au fost socotite „minuni ale lumii”.

În timpul împăratului Constantin a fost construită prima clădire a catedralei Sf. Sofia. După o jumătate de secol, ea a fost distrusă de un incendiu. Din porunca lui Teodosiu biserica a fost reconstruită, ca să ardă din nou, în timpul unei răscoale. Apoi, timp de cinci ani, din 532 pînă în 537 (un termen extrem de scurt) doi arhitecți celebri pe vremea aceea au înălțat o a treia clădire a catedralei.

De pe vremea primei clădiri a catedralei s-au păstrat delfinul de bronz și tridentul. În momentul de față Sf. Sofia este muzeu, conform dispozițiilor date de Atatürk la sfîrșitul vieții.

Ruinele palatului lui Justinian sînt cenușii și nu atrag prin nimic luarea aminte. Șanjurile din preajma zidurilor fortărețelor bizantine au fost transformate în grădini de zarzavat. Sub soarele blînd creșe acolo căpățini mari de varză.

Dincolo de Cornul de Aur, în orașul nou, se află palatul sultanilor — Dolma Bachee, împodobit cu marmoră, jasp, covoare și baldachine. Și unde se mai află și astăzi o măsuță dăruită de Napoleon, cu o miniatură în email care-l înfățișează pe împărat înconjurat de un grup de femei. Toate ceasurile din Dolma Bachee arată ora zece fără cinci, clipa cînd, la 10 noiembrie 1938, a încetat să bată inima lui Kemal Atatürk.

V. Safonov

PAKISTAN

Murungii
din munții Chittagong

În inima munților Chittagong din Pakistanul de est trăiesc din vremuri imemorabile cîteva triburi primitive — vreo douăsprezece la număr — complet izolate de restul lumii. Valea în care s-au stabi-

lit este acoperită de păduri tropicale și brăzdată de riulețe și pîrîiașe. Pădurile dese, de nepătruns sînt populate de tot soiul de animale și păsări : papagai multicolori și cuci, elefanți sălbatici și porci mistreți, pitoni și căprioare și, bineînțeles, celebrul tigr de Bengal.

Tribul cel mai înapoiat și mai pușin numeros este alcătuit din murungii și locuiește în pădurile de lingă Bandarban. Dat fiind că cei 16 000 de inși care-l alcătuiesc se țin departe de celelalte triburi, viața și cultura lor nu suferă influențe străine. Murungii trăiesc în clanuri mici, compuse din cîte 5 pînă la 15 familii, pe malurile riulețelor și pîrîiașelor. E foarte greu de ajuns în așezările lor deoarece ploile abundente distrug potecile înguste iar drumul prin pădure e foarte primejdios. Așa încît, mai bine de jumătate de an, tribul este rupt complet de lumea din afară.

Murungii se îndeletnecesc în deosebi cu agricultura, care se află de altminteri într-un stadiu foarte primitiv. În felul acesta ei își asigură toate produsele necesare, în afară de sare, ulei și obiectele de lut și metal pe care le cumpără dintr-o piață aflată în junglă. Tribul nu are nici un fel de meșteșugari, cum ar fi dulgheri, fierari, frizeri etc. Fiecare familie lucrează singură tot ce-i trebuie.

Odată cu căderea primelor ploii începe însămîntarea ogoarelor minuscule cu orez, bumbac, porumb, pepeni și chiar cu tutun. Nu se știe nici astăzi de unde cunosc murungii foloasele îngrășămintelor minerale dar utilizează pe scară largă cenușa obținută din arderea copacilor.

În tribul murungilor există o strictă diviziune a muncii. Bărbații se îndeletnecesc

Fachirul... campion

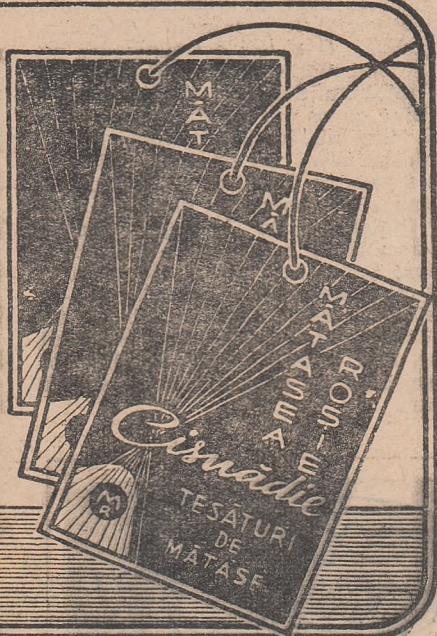
cu agricultura, taie bambus, construiesc apărători pentru ogoare, împletesc coșuri și rogojini, mulg vacile și caprele, pescuiesc și-și meșteresc instrumente muzicale din bambus. Femeile se ocupă de gospodărie, cară apă din riulețe, aduc lemne din pădure, pregătesc mîncarea, îngriješc copiii, țes stofe grosolane și-și ajută bărbații la munca cîmpului. Întrucît femeile muncesc mai mult decît bărbații, s-a statornicit obiceiul ca soția să fie mai în vîrstă decît soțul.

Murungii se hrănesc mai ales cu orez, legume, banane și frunzele unor plante sălbatice. Dar ei consumă și carne de sălbăticiuni cum ar fi porcul mistreț, vulpea, iepurele, maimuța, pitonul și nu disprețuiesc nici carnea de vacă, capră, cîine și gîină. Nu se știe de ce, numai pisica nu împărtășește soarta celorlalte animale de pe lingă casă.

După cum se vede, modul de viață al acestui trib primitiv n-a suferit aproape nici un fel de schimbări din vremurile imemorabile cînd s-a așezat în munții Chittagong. O legendă spune că murungii ar fi venit acolo din Arakans sau poate din valea Gangelui, cum glăsuiește o altă legendă. În secolul XX, cînd omul zboară în Cosmos și zeci de sateliți se rotesc în jurul Pămîntului, mai există așadar oameni care se află încă în stadiul primitiv de dezvoltare.

M. Savelieva

Dentru
CONFECTII
cereti
TESATURILE DE
MĂTASE
& RELON
produse de
MĂTASEA ROSIE
CISNĂDIE

STOFE
de CALITATE

L.S. LIBERTATEA

BOGAT ȘI VARIAT SORTIMENT
DE DESENE ȘI CULORI

SIBIU

PASTA PERIA DINTI
albă, dezinfectează și
infumigăză dentura

menta

PASTA DE DINTI
DOINA
BRANDASA

PRIMAVARA
Speranțele

Sortimentele preferate le găsiți în magazinele cooperativelor de consum.

ELEGANT ÎMBRĂCAT
CU
CONFECTIILE
PRODUSE DE

STEAJA ROSIE

SIBIU

**DISCUL
PRIN
POȘTĂ**

O nouă posibilitate de a-și procura discurile preferate oferă oamenilor muncii de la sate

LIBRĂRIA „CARTEA PRIN POȘTĂ“

din București, str. Serg. Nuțu Ion, nr. 8—12

care expediază la cerere, prin poștă, ultimele noutăți de muzică populară, ușoară și simfonică, precum și piese de teatru, basme etc. înregistrate pe discuri.

Plata se face la primirea coletului.

La cerere, doritorii pot obține **gratuit** cataloage cu lista discurilor imprimate de „Electrecord“ precum și prospectul cuprinzând condițiile de expediere a discurilor.

**ÎNTRERINDEREA DE INDUSTRIE LOCALĂ Nr. 1
BRĂILA**

Piața Hristo Botev Bloc A 2

Telefon: 29.90

LIVREAZA FĂRĂ REPARTIȚIE ȘI EXECUTĂ:

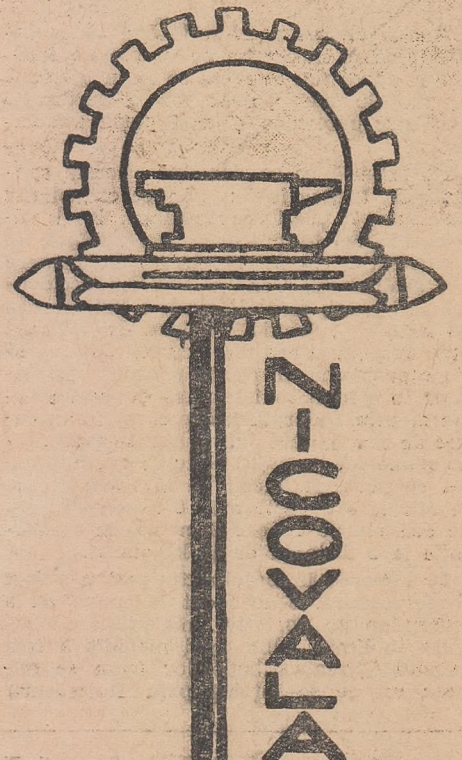
- Confecții copii finet și pichet
- Plăpumi mătase pentru adulți
- Articole pentru nunți
- Flori și frunze artificiale din mătase și hirtie cerată
- Jucării din lemn, metal și textile
- Articole casnice și de uz gospodăresc din tablă și fontă.
- Ustensile pentru coafori, din metal.
- Paturi metalice tip internat, dulapuri, scule, vestiare metalice, bancuri de lucru.
- Cuiet pom din lemn și mase plastice
- Împletituri din fire de sîzal — (harnașament, sîoară tapițerie, fringhii).
- Piese turnate din fontă și prefabricate din beton
- Reparații mecanice și auto, prelucrare metale, bobinaj, vulcanizare, radio și televiziune, mașini de scris.

Intreprinderea „NICOVALA“

Fabrică de utilaje și piese de schimb
SIGHIȘOARA

EXECUTĂ:

- Reparații capitale și mijlocii la instalații mecanice sub presiune (cazane de aburi și recipienti) de orice mărime și presiune nominală.
- Piese de schimb pentru utilajele din industria textilă și ușoară.
- Robineți de aburi cu ventili de la 1/2—2Φ
- Piese brute turnate din fontă.
- Utilaje pentru industria textilă și alimentară, articole casnice, sticlă, pielărie și cauciuc.

PENTRU DV. CITITOARE

Cadourile femeilor

Cele peste 640 de saloane de coafură din Moscova fac cu mare greutate față clientelei în preajma diferitelor sărbători. Dar și în zilele de lucru femeile plătesc cu câteva ore de așteptare dorința de a se face mai frumoase. Primul cartier moscovit în care această problemă „spinoasă” a fost rezolvată e Novie Kuzminki. Acolo și-a deschis ușile o clădire spațioasă din sticlă și aluminiu, utilată cu instalații de aer condiționat, aparatul modernă și mobilier confortabil, o adevărată „fabrică de frumusețe” deservită de 60 de specialiști în arta coafurii și manichiurii.

Edificii similare își fac acum apariția în toate cele șaptesprezece raioane ale capitalei sovietice. Șase din ele au fost inaugurate în ajunul Anului Nou. Nici o femeie n-a trecut nepăsătoare pe lângă aceste daruri.

Și tot moscovitele au mai primit nu de mult în dar „1000 de nimicuri”. Știți, desigur, că „nimicurile” sînt lucruri foarte importante. Și perfide: le descoperi lipsa exact în clipa cînd ai cea mai mare nevoie de ele. Dar gospodinele din Moscova au scăpat de grija „nimicurilor”. Magazinul de pe prospectul „Lenin”, botezat sugestiv „1000 de nimicuri”, etalează în rafturi un vast sortiment de obiecte necesare în fiecare gospodărie: cuțite pentru curățirea peștilor de solzi, cuișoare, șireturi, vopsele, suporturi pentru pahare, servetele etc. Afluența de cumpărători arată că binevenită a fost și ideea ca pe lângă cele câteva sute de „nimicuri” magazinul să vîndă și servicii de cafea, de ceai, garnituri de vase de bucătărie, vase de flori etc.

În salonul unei case de modă din Kiev

DE PRETUTINDENI

Limbajul fluierat

Banda de magnetofon începe să se învîrtească și încăperca se umple de fluierături stridente. Pare că se ia la gilceavă un stol de mierle, doar că fluierăturile sînt mai puternice și mai puțin melodioase.

Pe măsură ce se deapănă banda specialiștii traduc însă: „La ce oră pleacă autobuzul? „Imi caut capra. N-ai văzut-o?” Căci fluierăturile sînt crîmpeie de conversație înregistrate în insula Gomera din arhipelagul Canare. Relieful accidentat al insulei, formată dintr-o aglomerare de munți vulcanici, și lipsa de drumuri face ca pină și cea mai scurtă călătorie să fie o problemă. În aceste condiții băștinășilor le e mult mai ușor să comunice între ei prin fluierături. Cunoscut în cercurile de specialitate sub denumirea de „silbo gomero”, limbajul fluierat are avantajul că poate fi folosit de interlocutori ce se află la o depărtare de 8 kilometri unul de celălalt. Se cunosc și cazuri de conversație la o distanță de 14 kilometri.

Descifrarea limbaului fluierat n-a fost de fel ușoară. S-au făcut încercări de a transpune pe portativ melodia citorva fraze în limba silbo, apoi melodia a fost executată în fața silbadorilor (cum se numesc cei ce se înțeleg prin fluierături)

dar fără rezultat. Silbadorii n-au priceput nimic. O seamă de cercetători au fost atunci tentați să atribuie... telepatiei un anume rol în comunicarea la distanțe mari. Și această ipoteză s-a dovedit, însă, neîntemeiată.

Interpretarea corectă a limbii silbo se face fără ajutorul muzicii sau al telepatiei. Silbo gomero e nici mai mult nici mai puțin decît limba spaniolă fluierată! Veți obiecta, poate, că nu poți fluiera în spaniolă sau în oricare altă limbă. Se poate, totuși, dacă stabilești anumite reguli. De pildă, forța sunetului emis nu joacă nici un rol. Silbadorii fluieră întotdeauna cu intensitate maximă, altminteri riscă să nu fie auziți. Secretul constă în varierea tonului, pe care silbadorii o obțin folosind un rezonator natural, cavitatea bucală și degetele cu care fie că închid, parțial, gura, fie că sprijină, într-un anumit fel, limba.

Băștinășii vorbesc limba silbo din vremuri străvechi și se înțeleg de minune. Străinii o învață, desigur, mai greu. Pentru ei conversația în silbo mai prezintă și un alt inconvenient: produce o gălăgie insuportabilă. În plus, se mai întîmplă ca la corul de fluierături să se alătore și mierlele, care, stimulate de aceste sunete, au învățat să „țipe” frenetic: „Federico, Pepito!” Iar în secolul trecut silbadorii au avut de luptat și cu preoții, care nu le îngăduiau „să cînte” imnurile religioase în limba lor, adică să le fluiera.

Pină nu de mult s-a crezut că silbo e un limbaj unic în felul lui. De curînd s-a descoperit, însă, un mod de comunicare analog într-un mic sat turcesc de pe țărmul Mării Negre. Lingviștii consideră că limbajul fluierat se practică și în alte locuri. La începutul secolului nostru, de pildă, păstorii din Pirinei comunicau și ei prin fluierături și se pare că acest limbaj se mai practică încă într-o zonă muntoasă din nordul Indiei. Cu timpul, își dau cu părerea specialiștii, limbajul fluierat va dispărea.

(După „Nauka i jizni”)

FILATELIE

„V-a venit o scrisoare”

Sub acest titlu a apărut în U.R.S.S. o lucrare a publicistului Mihail Arla-zorov consacrată istoriei timbrilor. Nădăjdum că cele câteva curiozități spicuite din volumul amintit să intereseze nu numai pe filateliiști.

Sînt timbre care provoacă nedumerire. Ce caută, de pildă, vulturul țarist cu două capete pe timbre cu inscripția „Poșta aeriană R.S.F.S.R.” și, pe deasupra, evaluate în mărci germane? Această asociație ciudată a dat naștere unor timbre pe care orice filatelist ar fi fericit să le aibă în colecția sa. Ele au apărut în 1922 cînd, din lipsă de timp și de resurse pentru tipărirea timbrilor noi, s-a recurs la rezervele existente. Supratiparul indicînd valoarea în mărci a fost necesar pentru o corespondență urgentă a Comisariatului Poporului pentru Afacerile Externe transmisă din Berlin.

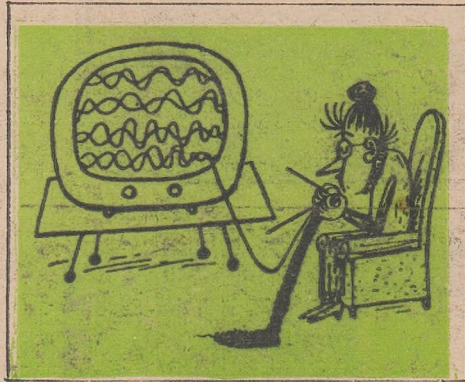
În același an au apărut patru timbre pe care nu se indica nici o valoare. Ce rost avea să tipărești, de pildă, 250 de ruble, cît costa expedierea unei scrisori în luna ianuarie, dacă în aprilie costul aceleiași operații se ridica la 50 000 de ruble?

Întîmplarea face ca tot de anul 1922 să mai țînă și o altă curiozitate filatelică: timbrul realizat de pictorul I. Dubasov. Dorind să participe la concursul organizat în cinstea celei de-a cincea aniversări a Revoluției din Octombrie, I. Dubasov, pe atunci foarte tînăr, neavînd bani să-și procure vopsele, și-a colorat macheta cu o soluție din hipermanganat de potasiu. Dar a cîștigat concursul!

Raritățile filatelice sînt, uneori, rezultatul unor greșeli. Repetarea greșelii duce, alteori, la banalizarea unor timbre rare. Așa s-a întîmplat, de pildă, cu o serie de timbre emise în 1927 de Grecia cu prilejul centenarului bătăliei de la Navarin, una din bătăliile hotărîtoare pentru eliberarea țării de sub jugul turcesc. Sub portretul amiralului Codrington (comandantul escadrei ruso-anglo-franceze care a luptat împotriva turcilor), reprodus pe un timbru din această serie, a apărut inscripția „Sir Codrington” în loc de „Sir Edward Codrington”. Greșeala amenința să se transforme în conflict diplomatic, fapt pentru care timbrele respective au fost retrase și înlocuite cu altele corecte. Cîteva timbre greșite au apărut, totuși, pe piața filatelică, vînzîndu-se la prețuri fabuloase. Pentru a pune capăt speculei, Asociația de filatelie din Grecia a adresat guvernului rugămintea de a repune în circulație timbrele defecte. Guvernul a adoptat o soluție de compromis: seriei corectate i-a adăugat timbrul greșit.

Există și timbre emise de țări... inexistente. Republica Stellaland, de pildă, nu figurează pe nici o hartă. Proclamată de buri la sfîrșitul secolului trecut, republica a avut o existență efemeră așa încît timbrele comandate de conducătorii ei n-au mai apucat să intre în circulație. Ele au fost achiziționate, la preț redus, de o firmă filatelică. O soartă asemănătoare au avut-o și emisiunile Republicii Insulelor Moluca (Maluku Selatan). Colecționarilor le sînt bine cunoscute seriile acestui stat-fantomă instituit, în 1950, pentru scurtă vreme de un grup de răsculați care urmăreau separarea insulelor de Indonezia.

Și acum cîteva cuvinte despre marile rarități filatelice: în întreaga lume se cunosc doar 25 de exemplare ale celebrelor timbre emise de insula Mauritius; timbrul cu valoarea de o copeică emis de administrația locală (Zemstva) din Alafir există doar în trei exemplare; recordul îl deține, însă, unul din timbrele Guyanei Britanice, care s-a păstrat într-un singur exemplar!

UMOR

Aveți camere libere?

Am intrat în holul spațios al hotelului și, apropiindu-mă de ghișeu, am întrebat cu un glas deznădăjduit:

— Aveți camere libere?
— Avem — mi-a răspuns administratorul.

Am zîmbit în silă.
— Cred că nu m-ați înțeles. V-am întrebat: aveți camere libere?
— Avem — mi-a repetat administratorul.

Am simțit că mă apucă amețeala.
— O clipă — am îngăimat. — E o neînțelegeră. Aveți, probabil, un pat liber, undeva pe culoar. Eu v-am cerut, însă, o cameră cu un pat!

— O aveți — declară, calm, administratorul. — Avem chiar foarte multe camere cu un pat.

Mi se făcuse cald, așa încît mi-am scos pălăria.

— Omul răspunde de vorbele sale! — rostii sentențios. — De aceea, tovarășe, cumpăniți-vă bine cuvintele. Am nevoie de o cameră cu un pat, baie și telefon.

— Cu plăcere! Dați-mi buletinul și poștiți cheia...

— Să judecăm lucrurile la rece! — spunsei, simțind că mă îneacă emoția. — N-aș vrea să vă înduc în eroare. Nu sînt străin! E adevărat, vorbesc puțin peltic, dar asta nu înseamnă că am un accent străin... Nu sînt venit prin „Inturist”! Sînt un cetățean obișnuit, de-al nostru, călătoresc în interes de serviciu...

— Nu mă interesează asemenea amănunte, — răspunse sec administratorul. — Doriți o cameră? Poftim cheia...

Atunci mi-am scos paltonul și am făcut o mică plimbare prin hol. Apoi m-am apropiat din nou de ghișeu.

— Cum stați cu sănătatea? — m-am interesat. — Acasă totul e-n ordine? Ce vă face familia? Bine, sănătoasă?

— Mulțumesc, e bine.
— Atunci nu vă înțeleg...
— Adică?
— Așteptați o inspecție? Sau poate vă filmează?

— Da' de unde!
— Țin să precizez: nu sînt nici laureat, nici corespondentul unui ziar central. Nu sînt nici măcar soțul vreunei salariate a hotelului! Și totuși doresc o cameră cu un pat!

— Dar v-am oferit-o! — gemu administratorul. — Ce mai vreți?
Dacă am văzut așa mi-am scos haina și mi-am desfăcut cravata.

— O clipă, să descurcăm ițele! — am spus. — Poate că vă închipuiți că sînt actor de cinema. Știți, a rulat filmul „Cariera lui Dima Gorin”. Și pe mine mă cheamă Gorin dar, din păcate, în film nu era vorba despre mine. Mie îmi spune Grișa, nu Dima. Pot s-o dovedesc. Poftim buletinul...
— Dați-mi-l, — îl înhăță administratorul. — Și poftim cheia!!

— Drăguțule! — suspinai. — De ce mă chinuiești? Nu obișnuiesc să dau bacșisuri. Din principiu!

— Adică, ce vreți să spuneți? — izbucni administratorul. — Să vă fie rușine! Aveți de gînd să luați camera sau ba?

— Sigur că da! — strigai. — Dar nu înțeleg cum se face că mi-o oferă administratorul...

— Dar cine naiba să v-o ofere?... Militianul din colț?!!

Puterile mă părăsiră și izbucni în plîns. Lacrimile îmi curgeau șiroaie pe obraji.

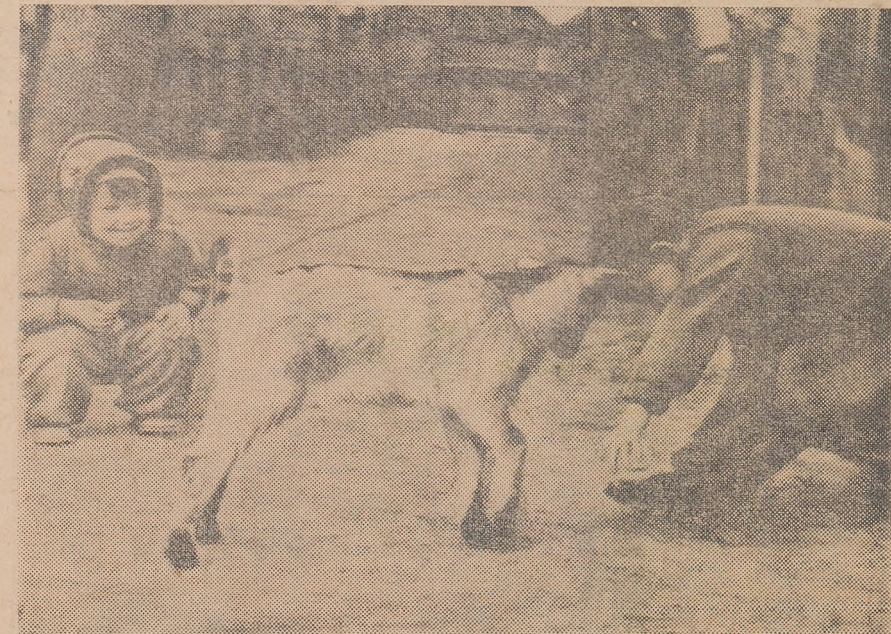
— Doamne, de ce-ți bați joc de mine? De ce mă supui la asemenea cazne? — îngînai printre suspine. — Ce se petrece aici? O epidemie de tifos?

— Cetățene, fie-ți milă, poftim cheia și ia-ți camera în primire, — se ruga administratorul...

...Și cîte și mai cîte alte aiureli poate să viseze un călător care doarme în gară pe o bancă de lemn, cu geamantanul sub cap în loc de pernă!

G. Gorin

Fotografiile se amuză

Le-au crescut cornițele

Foto: A. Smirnov